

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2/40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi Nrul 1 a.

—
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

—
Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

—
Manuscrisurile nu se î-
napoiază.

„Nimic nu este mai greu pentru publicul cetitor al unui ziar, scris șiret și echivoc ca „Tribuna”, decât să descopere tendințele adevărate, pe cari le servește un astfel de ziar. Căci cetitorul de gazete, fugind cu ochii repede peste foile tipărite, numai rar observă înțelesul ascuns al cutărei fraze încurcate din coloana din urmă, care stă în contradicție logică cu premisele lansate într-o frază sforăitoare din coloana primă”.

dr. Al. Vaida.

„...Iar, dimpotrivă, oamenii monocorzi, cari își creiază dintru început o platformă a vieții, de pe care nimic nu-i poate abate; visătorii îndârjiți, cari se închid înaintea oricărei invențiuni, se aseamănă unor mașine cu țecănell exacte, a căror funcțiune înceată este desigur ireproșabilă, dar care întârzie și rămâne mult în urmă, în concursul forțelor moderne.”

„Omul politic desigur își schimbă sistemele, tactice mai ales, dupăcum îl cer interesele și dupăcum îl permit împrejurările de a-și duce la îndeplinire câteva idei fundamentale. Și când aceste schimbări, în aparență probe de inconsecvențe, devin necesare și se fac astfel cu deplină convingere și cu o logică fatală a evenimentelor, nimeni nu are de ce să se mire.”

„Viața publică se găsește pururea în fluctuațiune, încât despre principii și tactică, tăiate în bronz, este greu a vorbi. Și nici nu credem că drepturile sunt imprescriptibile. Aspirațiunile noastre pot să crească, sau să se coboare, după epoce și caracterul lor.”

„Tribuna zilelor noastre”
Nr. 190 din 5/18 sept. 1910

Agenți vorbind de principii!...

De: Aurel C. Popovici

Mare bucurie în Palatul Tribunei! Mare bucurie și într'un colț al cafenelei Kübler din București unde un faimos Spanacchendi își ticluște articolele pentru „Tribuna”. În sfârșit: ucenicii lui Mangra l-au prins chiar pe dr. Mihali în persoană cu o incosevență!... Ei, autonomiștii convingși (!) cari, de 18 ani, de când există „Tribuna” n'au găsit o oră să facă un articol despre valoarea autonomiei din punct de vedere național, deși ar fi trebuit să facă până astăzi cel puțin vre-o 1000 de articole în cari să explice și să susțină macar autonomia Transilvaniei dacă nu a tuturor Românilor din imperiul habsburgic, ei atacă pe d. dr. Mihali că a cerut centralizarea administrației și nu decentralizarea ei!...

Fiind aici o mare chestie de principii și politică practică, ne vom ocupa cu ea. Mai ales că și cu aceasta ocazie va eși la lumină totală ignoranța și fanfaronada uneltor părintelui Mangra. Cei ce au cetit discursul dlui Mihali știu că dsa, vorbind de prigonirile la cari se dedau funcționarii administrativi când e vorba de naționalități și arătând că, cu autonomiile noastre comitatense, poporul nu poate găsi nici o dreptate căci e mereu trimes dela Ana la Caiafa până i-se urește de a-și mai căuta dreptatea, a zis că de cât o asemenea administrație samavolnică mai bună ar fi o

centralizare. „Tribuna” numai decât zbiară că rău a făcut d. Mihali: că trebuia, din potrivă, să ceară decentralizarea; că trebuia să arate că Franța care e o țară în plin progres — ce bine sunt informați Tribuniștii ăștia! — e pe punctul de a se decentraliza, că de asemenea și România stă să-și decentralizeze administrația în urma cunoscutelor idei ale dlui Carp despre administrație regională. Iată un specimen de argumentație a unui redactorăș care nici ideie nu are despre ceea ce scrie, dar care ține să facă paradă cu ideile lui înaintate!

Intâi și intâi: ideia decentralizării în Franța datează ceva mai de mult decât din vremile din urmă: ea datează tocmai din timpul revoluțiunii dela 1789... și de atunci ea n'a dispărut un singur moment din programele politice. Cu toate acestea, până azi decentralizarea a rămas un simplu clișeu electoral. În anii din urmă, nu decentralizarea în sine a atras atențiunea asupra Franței, ci ideia pe care o exprima d. Briand într'o ocazie zicând că Franța va trebui să desființeze sistemul ei de departamente și să revină iarăși la vechea ei împărțire în 33 provincii ale căror nume istorice și astăzi evocă în mintea fiecărui cunoscător al istoriei toată gloria Franței. Era dar vorba de provinciile Bourgogne, Normandie, Franche Comté, Dauphiné, Poitou, Anjou, Auvergne,

Priveghitoarea și trandafirul

de Oscar Wilde

„Mi-a spus, că dacă îi voi aduce o roză roșie, va dansa cu mine de sigur”, zise tinerul student, „dar spre nenorocirea mea în grădina n'am nici o roză roșie”.

Cuvintele acestea le auzi o priveghitoare din cuib, ce tocmai se uita printre frunzele unui stejar și începu să se mire.

„De fapt nu mai încapă nici o îndoială, că în grădina mea nu e nici o roză roșie”, adăugă studentul și ochii lui frumoși fură năpădiți de lacrimi. „De câte lucruri fără de valoare depinde uneori și norocul și fericirea omenească! Eu am citit spre pildă, aproape tot ce au scris înțelepții, și cunosc toate secretele filosofiei și cu toate acestea e în van, deoarece viața mi-e otrăvită pentru o roză, pentru o roză...”

„Iată în fine, că am aflat pe unul, care iubeste din toată inima”, zise priveghitoarea. „Deși nu-l cunosc, totuși eu despre el am cântat în toate nopțile, până în zorii dimineții; lui i-am doinit noapte de noapte și i-am povestit și stelelor iubirea lui, iar acum îl cunosc. Părul lui e mai întunecat decât hiacintul înflorit, iar buzele îi sunt mai roșii decât roză pe care o dorește cu atâta foc. Suferința însă și durerea, i-au făcut obraji palizi ca de fildes și neliniștea și-a imprimat sigilul, pe fruntea lui”.

„Printul va da mâine seară un bal”, murmură tânărul student, „și iubita mea va fi acolo”. De-i voi duce o roză roșie, va dansa cu mine

noaptea întreagă; de-i voi duce o roză roșie îi voi cuprinde talia cu brațele mele de foc și ea își va apropia capul de umărul meu, așa încât îi voi simți răsuflarea ei fierbinte, iar mâna ei delicată se va odihni în a mea. Dar e înzadar deoarece în grădina n'am aflat nici o roză roșie și de aceea voi fi mâne singur și părăsit și ea va trece mândră pe lângă mine, fără ca să mă ia în seamă”.

„Acesta e unul, care iubeste cu tot sufletul”, zise priveghitoarea. El suferă pentru iubirea pe care o cântă și eu; bucuria mea s'a schimbat în pieptul său, cu durerea. Da, iubirea e admirabilă; iubirea e mai prețioasă ca smaraldul și mai scumpă decât cele mai splendide opale. Iubirea nu se poate cumpăra nici cu perle și nici cu granate și la târguri nu se vinde și nici nu se măsoară cu aur, pe cumpene.”

„Orchestra va cânta de pe galerii și iubita mea va dansa la freamătul violinelor și al harpei”, zise tânărul student. „Picioarele ei abia vor atinge pământul, așa va dansa de ușor și toți curtezanii se vor aduna în preajma ei, unul lângă altul. Cu mine însă, nu va dansa, pentru o singură roză roșie”. Studentul se așeză jos pe iarbă, își înfundă obraji și ochii în palme și plânse.

„Oare pentru ce va fi plângând?”, întrebă o șopărlă verde, furișându-se cu coada sprintenă pe lângă el. „De ce?” întrebă un fluture ce alerga pe o rază de soare. „Pentru ce?” șopti o nălbă vecinului, cu glasul ei plâpând și dulce. „Pentru o roză roșie, voi nu vedeți, că pentru o roză roșie?”, răspunse priveghitoarea.

„Pentru o roză roșie?” și începură să râdă în hohote, cu toții. „Cât e de ridicol”, ziseră ei

într'un glas, iar mica șopărlă, care era de obicei mai cinică râdea mai cu poftă decât toți ceilalți.

Priveghitoarea însă cunoscuse secretul studentului, îi înțelegea durerea și se cugeta liniștită, pe ramura stejarului, la vraja și la puterea iubirii. Fără de veste își destinase aripile și se saltă în cuprinsurile albastre.

Se furișă ușor ca o umbră, prin pădure și asemenea unei umbre se furișă și în grădina. În mijlocul ei se afla un trandafir minunat. Priveghitoarea îl zări, zbură la el și i se așeză pe o ramură. Dă-mi o roză, dă-mi o roză roșie, și îți voi cânta cele mai frumoase cântece”, îi zise priveghitoarea. Trandafirul scutură din umeri: „Florile mele sunt albe ca spuma mării, chiar așa de albe; ele sunt și mai albe decât omătul de pe creștetul stâncilor. Du-te însă la fratele meu, de lângă ciasul de soare și el, poate că îți va da aceea ce dorești tu!”

Priveghitoare se duse la trandafirul de lângă ciasul de soare și zise: „Dă-mi o roză, dă-mi o roză roșie și îți voi cânta cele mai frumoase cântece!” Trandafirul cum o auzi își plecă fruntea și zise: „Florile mele sunt galbene, întocmai așa de galbene, ca cositele nimfelor din ape, ce șed pe tronuri de chihlimbar; mai galbene decât pădăia înainte de ce a atins-o tășul sculptor, al coasei. Du-te însă la fratele meu ce locuiește chiar sub fereastra studentului; el poate că îți va da aceea ce-mi ceri tu!” Și priveghitoarea sbură la trandafirul ce înflorește în fiecă vară rubiniu, sub fereastra studentului.

Gascogne, Isle de France etc. Dar cu căderea dlui Briand a căzut și această idee incontestabil bună. Și va cădea mereu câtă vreme Franța va continua dezastruoasă politică a nivelării revoluționare care duce Franța, după convingerea tuturor oamenilor ei competenți în chestie, la sigură și apropiată decădere.

În România, e vorba de numirea unor funcționari speciali cu gestiunea afacerilor cu a căror rezolvire nu e bine să mai fie încărcăți ministrii. Și într'un caz și într'altul e vorba de decentralizare, dar aceasta poate să fie de două feluri: ea poate cuprinde drepturi autonome sau pentru provincia respectivă sau numai pentru cei câțiva funcționari superiori. — Prin urmare, dacă ceri decentralizare trebuie să fixezi imediat ce fel de decentralizare ceri: cu un parlament provincial autonom sau numai cu funcționari omnipotenți în provincia sau regiunea respectivă. Cu alte cuvinte: decentralizarea poate avea un caracter de relativă independență de guvernul central, dar poate fi liberă sau absolutistă. Deosebirea dar e de la cer la pământ.

Apoi în Ungaria, noi avem de secole o foarte largă decentralizare: autonomia comunală, autonomia municipiilor sau comitatensă cu congregații a căror competență e destul de mare. Dar la ce ne-a servit până astăzi această decentralizare? La nimic, cel mult la rău. Cine poartă vina? Iacă cine: *Români inflăcărați la vorbă și nuli la fapte ca d'alde domnii Oncu, Ciorogariu & Cia cari deși au, dela sft. Stefan și până azi, decentralizarea regiunii Aradului în fața lor, nu s'au priceput, s'au n'au cutezat să facă nimic în congregația comitatului lor!* Ba, n'au îndrăznit nici să ridice cuvântul, nici să crăcească acolo! Cine mai poartă vina? Alți români de superior „in-te-lec-tu-a-lism” d. e. în Sibiu cari, în loc de a-și face armele în congregația comitatensă, în loc de a face acolo critice cât de aspre la adresa administrației, își pierd vremea și talentul să-și bată joc de oameni ca Mihali „și alți Voevezi”, cum zic intelectualii fără intelect ai „Tribunei”. — Cu asemenea tipuri de grandomani, fără nici o pricepere politică dar cu pretenții de catoni, poate cere „Tri-

buna” o decentralizare ideală, și politica noastră administrativă tot agenții guvernului au s'o facă!

Dacă tribuniștii ar ști nițică carte și ar fi capabili să judece o chestie, ei s'ar fi întrebat: de ce oare contele Andrassy, cel mai neîmpăcat șovinist, nu numai că nu vrea să auză de centralizarea administrației ci a întărit, pe când era la putere, autonomia comitatelor până a face iluzorii prerogativele Coroanei? Bănuesc fanfaronii „Tribunei” ce adânci și importante chestii sunt la mijloc?... Nu cumva lor o să le explice d. dr. Mihali de ce a vorbit, cum a vorbit? Par'că ei au vr'o idee de ceea ce se petrece în monarhia noastră și parcă ei ar fi capabili să priceapă chestiuni de asemenea importantă! Fraza lustruită să trăiască, iar după ei vină și potopul, puțin le pasă! Și nu cumva cu agenții mangriști ai lui Jeszenszki o să discutăm noi tactica partidului național? Nu, domnilor! D-voastră să vă informați dela Jeszenszki, și cu el să discutați, a cărui politică o faceți!

Alegerile parlamentare în Croația. După alegerile din toamna anului trecut din Croația și Slavonia, astăzi iarăș o mișcare electorală dură și teroristică agită popoarele de peste Drava. Din alegerile cari au avut loc anul trecut banul Nicolae Tomasich a ieșit învingător, dar în curând el a căzut în di-grația acestei majorități parlamentare. Cu toate acestea Tomasich nu a demisionat. După ce majoritatea lui se prăbuși, Tomasich prin diferite mijloace s'a nizuț, să restabilească capabilitatea de acțiune a Saborului. Nici aceasta nu i-a succes, dar el nici de astădată n'a demisionat. În timpul din urmă banul a fost acuzat de abuzuri politice și de alte abuzuri, însă pe el nici împrejurarea aceasta nu l-a putut alunga din postul lui. Din contră, M. Sa monarhul i-a exprimat încredere și nu i-a primit demisia. Noi, cei din Ungaria, suntem obișnuiți cu abuzurile electorale și cu terorismul autorităților, dar cele ce se întâmplă acum în Croația și Slavonia sunt fără păreche. Autoritățile croate, dela banul până la cel din urmă sergent de jandarmi, comit cele mai sălbatice atrocități, terorizează, arestează alegătorii și pe candidații de deputați și pentru intimidarea alegătorilor au iscodit mijloace, cari nici chiar în Asia nu ar rămânea nepedepsite. Alegerile acestea sunt o rușine nu numai pentru Croația, ci și pentru Ungaria. Păcatul se resfrânge nu numai asupra baronului Tomasich, ci și asupra guvernului unguresc, care suferă în tăcere aceste destrăbălări păcătoase.

Tomasich pornise cu deviza: nimicirea coaliției sârbo-croate. În scopul acesta el a comis cele mai sălbatice acte de terorism. Cu toate acestea vechea coaliție va intra în Cameră tot așa de numeroasă, ca și în rândul trecut.

După toate acestea așa credem, alegerile de eri au hotărât căderea lui Tomasich.

Rezultatul alegerilor:

După raporturile oficiale de până acum rezultatul definitiv al alegerilor de eri este următorul: dintre 59 de circumscripții electorale guvernul a câștigat 18, coaliția 18, dintre cari însă 4 au fost suspendate, deși candidatul opoziționist avea majoritatea absolută a voturilor. *Partidul autonom* a câștigat 12 mandate. În 11 circumscripții electorale se face balotaj.

Astăzi au loc alegeri în 14 cercuri, dar acestea fiind opoziționale guvernul nici n'a încercat să-și pună aci candidați.

După cum se vede în viitorul parlament guvernul va avea 20—22 deputați, câtă vreme opoziția va număra 61—66 deputați.

Din Eszék vine știrea, că alegerea decurge în liniște. În circumscripția I dr. Pinterovici e fără contracandidat, iar în circ. II va fi ales coaliționistul dr. Krausz.

Din cameră. (Prin telefon). Manifestul de ieri al guvernului nu prea are rezultatul dorit. Tot mai mulți deputați se înscriu la discuția bugetului ministrului de culte. Prin urmare e puțină speranță ca desbaterea bugetului să se termine încă înainte de vacanțele Crăciunului, așa, că în cazul acesta guvernul va fi necesitat să ceară săptămâna viitoare indemnizare.

Primul orator a fost azi guvernamentalul *Kenedi Géza*. Ia apoi cuvântul independistul *Török Kálmán* iar după el *Kelemen Samu*.

După justhistrul Kelemen a vorbit deputatul dela Baia-de-Criș, d. *Vasile Damian*.

D. Damian constată, că nu lipsesc mijloacele materiale necesare pentru ridicarea și promovarea învățământului normal. În acest buget se preliminează cu 17 mil. cor. mai mult, decât în anul trecut. Ca să se ajungă mai ușor scopul urmărit, nu sunt deajuns numai mijloacele materiale. *Se mai recere respectarea dreptului limbii, ca fiecare popor să poată fi instruit în limba sa maternă.* Fără de a ține seamă de acest drept, mijloacele materiale create cu mari sacrificii, se vor cheltui fără rezultat și fără a se putea îndrepta stările.

Oratorul trece apoi la diferitele poziții ale bugetului cultelor. *Insistă mai cu seamă pentru acordarea ajutorului de stat pentru gimnaziul din Brad,* cerut pentru investirea acestui institut. Intemeindu-se pe date, relevează nedreapta împărțire a ajutoarelor ce se dau instituțiilor culturale confessionale din Ungaria. Oratorul cere sprijinirea culturii românești și declară, că *nu primește bugetul.*

„Dă-mi o roză, dă-mi o roză roșie și îți voi cânta cele mai frumoase cântece”, se rugă privighitoarea. Trandafirul scutură din cap și zise: „florile mele sunt roșii ca picioarele porumbiției și mai roșii decât coralele din adâncul mărilor, da, mai roșii.

Iarna însă și omătul, mi-au înțepenit vinele, gerul mi-a crăpat mugurii și zăporul mi-a frânt ramurile. De aceea eu în anul ăsta nici nu voi îmboboci și nici nu voi face roze roșii.”

„Dă-mi numai o singură roză roșie, numai una”, zise privighitoarea. „N'ai știi tu trandafir, vre-un mijloc, cum s'ar putea face ca să-mi dai o roză, numai una?”

„Vezi, eu știu un lucru, dar parecă mi-e teamă să spun, așa e de grozav; mi-e teamă... zise trandafirul.

„Ah spune-mi, spune-mi”, se rugă privighitoarea.

„Mie nu mi-e frică...”

„Dacă dorești din tot sufletul să-ți dau o roză roșie, trebuie, ca să zic așa, s'o întruchipezi tu singură, în noapte cu lună, din vraja cântecilor tale și trebuie s'o înrumenești cu sângele tău. Trebuie să-mi cânti și să-ți apeși sânul de vârful unui ghimpe”, zise trandafirul.

„Să-mi cânti frumos, cât va ținea noaptea de lungă.

Ghimpele îți va sfredeli încet inima, iar sângele tău îmi va pătrunde în vine și va deveni al meu!”

„Moartea”, zise privighitoarea, „e prea mult pentru o floare. Ei trandafirule, ceri un preț prea mare! Tu știi, că vieța e scumpă tuturor. Ce dulce e să-ți faci cuibul în pădurea verde și să te uiți țintă la soare, cum trece în cerul său de foc și la calea acoperită cu perle pe care o face luna. Ce dulce e parfumul teilor și al salcânilor cu floarea lor albă, și ce dulce e mireasma clopoțelilor tănuți în dumbrave și a măgheranilor. Dar iubirea totuș e mai dulce decât vieța. Și la urma urmelor, nu-i așa, cum s'ar putea asemena inima unei paseri cu o inimă omenească?”

Privighitoarea își deschise aripile cenușii și săgetă înălțimile violete. Ca o umbră se furișă prin grădină și asemenea unei umbre se ascunse în codrul verde.

În timpul ăsta, tânărul student sta încă lungit în iarbă, așa precum îl lăsase privighitoarea. Lacrimile nu i-se uscaseră încă din ochi, din frumoșii lui ochi.

„De-acum să fii fericit”, zise privighitoarea, „fii fericit, deoarece mâne vei avea roză roșie! Chiar eu o voi întruchipa în farmecul nopții cu lună, din cântecele mele și-o voi înrumeni chiar cu sângele meu.

Ceeace îmi datorești pentru jertfa pe care o voi aduce, este, ca să rămâi credincios în dragoste, deoarece iubirea e mai profundă decât filozofia, dacă aceasta e cu adevărat profundă și mai puternică decât puterea, dacă aceasta e în adevăr puternică.

Aripile ei sunt de foc și ființa ei e numai vâpaie. Buzele îi sunt mai dulci decât mierea și suflarea ei, o ca parfumul tămăiei...”

Studentul își ridică încetul cu încetul ochii în sus și ascultă cu atențiune, dar nu putu înțelege nimic, din aceeași îi vorbea privighitoarea, deoarece el pricepea numai aceea ce se afla scris în manualele de studiu, și în cărți.

Stejarul însă îi pricepuse durerea ei și fără de veste se întristă dus pe gânduri. Îi era drag de privighitoarea cea mică, tocmai pentru că își făcuse cuibul pe crengile lui frunzoase.

„Mai doinește-mi un cântec încă”, se ruga stejarul, „mă, voi simți așa de trist singur, când tu vei fi departe de mine.”

Privighitoarei făcându-i-se milă, începu să-i doinească stejarului. Glasul ei era asemenea freacății apei, ce picură dintr'o cană de argint.

După ce își termină priveghitoarea cântecul, studentul se ridică din iarbă și își scoase din buzunar carnetul și creionul. „Cântă frumos”, zise studentul, pierzându-se încetul cu încetul prin deșul codrului, „ei da, sunt foarte mulțumit! Dar chestiunea principală este, că oare paserea asta va fi având și sentiment? Mă indoiesc. Și ea va fi poate ca cei mai mulți artiști. Are ce-i drept stil și formă, dar e lipsită de căldură. Eu sunt convins, că ea n-ar fi niciodată în stare să-și jertfească vieța pentru ceva; ea se cugetă mai mult la muzică și fiecare trebuie să știe, că arta e din fire egoistă, e isvorită din egoism.

In sufletul valahului

Convingerea că pentru valah nu-i dreptate în țara aceasta, a primit, o nouă întărire prin soluția ce s'a dat contestării nelegiuitei alegeri dela Vinț. Aceasta este, din partea noastră, o constatare cu care suntem datori și față de cei ce, pare-că înadins, mereu caută să toarne otrava amărăciunii și a desnădejdiei în sufletele atâtor milioane de locuitori și cetățeni ai acestei țări.

Și nu este numai o constatare, ci este și o admonițiune.

Noi avem aci, ca publiciști, ca purtători de cuvânt în numele, din gândul și din inima poporului nostru, o datorie grea — mai grea poate decât publiciștii din oricare altă țară, și din țara noastră, ai oricărui alt popor. Invinuiți într'una că noi am fi aceia cari *agităm*, ca să întretinem inverșunarea în sufletele neamului românesc, suntem oprți, suntem împiedecați la tot pasul ca să dovedim contrarul, ceea ce este adevărul, că dorința și năzuința noastră ar fi tocmai ca să potolim acea inverșunare, să pregătim sufletele, și dintr'o parte și dintr'alta, pentru dispoziții împăciuitoare, pe temei de recunoaștere a drepturilor de viață ale fiecăruia, și de cunoaștere a intereselor adevărate ale tuturor.

Suntem noi, astfel, între două focuri, și adesea simțim apăsarea și greutatea unei astfel de situații. Orice am face noi, pentru potolirea patimilor, pentru întretinerea nădejdiei în vremuri mai bune, e zădarnic, câtă vreme zădarnică rămâne efortul nostru cealaltă, cea de a convinge pe oamenii regimului de astăzi din Ungaria că rătăcite sunt căile pe cari stăruiesc în orbire, căile de nedreptățire și de prigonire.

Ce am putea, de pildă, să zicem și acuma, când milioane de români văd și simt iarăș până în adâncul sufletului lor, *sistemul* acesta de nedreptățire și de prigonire? Cu

ce cuvinte să venim noi în fața acestor oameni, în inima cărora s'a turnat iarăș otrava părăsirii oricărei credințe în dreptate și oricărei speranțe de îndreptare?...

Aci, cuvinte de îmbărbătare putem să avem, dar nu cuvinte de mângâiere. Nici de micșorarea însemnării cu adevărat grele, a loviturii celei mai noi ce ni-s'a dat iarăș tuturor. Nu putem decât să plecăm capul și să recunoaștem, că sfruntată e lovitura și că pe deplin îndreptățită e amărăciunea pe care a pricinuit-o.

Nu putem altfel, — și așteptăm, pentru aceasta, să fim învinuiți iarăș că *agităm* noi, înrăiții și hainii, împotriva lor, a blânzilor și nevinovaților tirani ai poporului nostru. Așteptăm să fim învinuiți, — dar nu putem altfel.

În fața noastră avem oameni, cari își fac socoteala altfel, și își zic, că *oricare* ar fi rezultatul sistemului, al acțiunii, al politiceii lor, n'ar putea decât să le priiască. Dacă prigonirea fățișă, cinică în brutalitatea ei lăfăiată la lumina zilei, va intimida pe unii și îi va împinge, de desnădejde, în brațele renegatismului, — bine; stăpânitorii, oamenii regimului vor câștiga, popor mai mult și docil de exploatat. Dacă nu, dacă aceeaș prigonire și brutalitate, împingând la desnădejde nu va duce la intimidare, ci la revolta nebună, — atunci iată găsit pretextul de a-i face pe aceștia să amuțiască pe vecie, și deci iarăș *bine* pentru oamenii regimului, stăpânitorii noștri.

Față de asemenea tendințe și concepții, noi slujitorii și povățuitorii opiniei publice românești stăm pe puncte tocmai opuse. Noi trebuie să luptăm pe deoparte împotriva intimidării, care obosind pe unii dintre români, ar putea să-i arunce în brațele maghiarismului, — iar pe de altă parte trebuc să veghem ca desnădejdea să nu împingă

poporul nostru pe căi fatale. Unde deci vrăjmașii noștri zic: *bine* și așa, *bine* și altfel, — noi avem să zicem, dimpotrivă: *rău* și într'un fel, *rău* și într'atul. Iată dar și mai lămurit arătată greutatea deosebită a situațiunii noastre.

Că e *rău* pentru noi, ca o parte, oricât de mică, a poporului nostru să se intimideze și să meargă să sporească rândurile unui neam străin, aceasta o recunosc, desigur și vrăjmașii noștri; dar așa e starea lor sufletească, încât își inchipuie că poate să fie *bine* pentru ei, ceea ce pentru noi este *rău*; — ceea ce însă e trist, e îngrijitor, și poate să devină fatal, este că-și inchipuiesc că tot numai *bine*, pentru ei, poate rezulta și din învrăjbirea, până la otrăvire, a sufletului valahului...

Nu e așa. Cu mânia popoarelor nu se joacă nimenea nepedepsit; ele pot suferi înfrângeri — de cari să ne ferească Dumnezeu pe noi, — nu însă nici-odată fără a pricinui la rândul lor răni dureroase și poate uneori nevindecabile... Nu le pasă stăpânitorilor noștri de furtuna ce fierbe, și pe care mereu o alimentează, în sufletul valahului?... Rău fac. Noi ne facem datoria să le-o arătăm, și să chemăm asupra ei și a urmărilor ce poate avea atențiunea și reflexiunea acelora ce mai sunt capabili încă de atențiune și de reflexiune...

Așa stăm. Noi cari vedem, simțim și înțelegem ce fierbe în sufletul valahului, nu putem să-i adresăm cuvinte de mângâiere, — fiindcă acestea n'ar fi nici drepte, nici bărbătești, și ar fi și inutile. Cuvinte de îmbărbătare însă da, — în înțelesul că stăruind, orice s'ar întâmpla, în strigarea după dreptate, tot se va auzi odată glasul și va triumfa chemarea.

Nici răpiți de dreapta noastră revoltă, dar nici intimidați: aceasta să știe s'o citească vrăjmașii noștri, în sufletul valahului.

Admit bucuros și eu, că posedă anumite tonuri frumoase, chiar foarte dragute, dar ce folos am eu de ele și ce interes, când nu pot să aibă nici o valoare practică!

Studentul intră în camera sa, se aruncă pe o otomană și începu să se cugete la iubita sa. Peste puțin timp adormi.

Iar când luna cernea pulberea de argint din creștetul bolților, priveghitoarea sbură în grădina studentului și își apăsă sinul în vârful unui ghimpe. Cântă toată noaptea cu sinul ei feciorelnic asupra ghimpelui, iar luna limpede ca un cleștar se coborî mai jos din înălțime ca să asculte vrăjitele ei melodii. Ea cântă noaptea întregă și ghimpele îi sfredeli pieptul și sângele se porni să picure, pic, pic, roșu și ferbinte. Și cântă priveghitoarea mai întâi despre iubirea ce se trezește gingașă în inima unui băiat nevinovat și a unei fetițe. Atunci la vârful fraged al unei rămurele, înflori un trandafir admirabil; asemenea mlădierii glasului ei, se deslușia petală, de petală. Era, asemănându-se negurilor ce plutesc deasupra apelor; era palid ca faptul zorilor de zi și argintiu ca aripile dimineții, era ca chipul unei roze albe văzut într'o oglindă de argint, ca umbra unei roze într'un lac... Așa era roza ce îmbobocea pe vârful unei rămurele.

Dar ramura încă nu era mulțumită. „Apasă mai tare priveghitoare mică, apasă mai tare, căci de altfel se va face dimineată înainte de ce va înflori trandafirul“, zise ramura.

Priveghitoarea se opinti, și-și apăsă mai tare sânul, pe ghimpele ascuțit și nemilos. Și cu cât apăsa mai tare, cu atâta și cântecul ei se deslușia tot mai puternic, tot mai limpede. Ea cânta acum despre întruparea pătimașă a dragostei în

inima unui bărbat și a unei femei. Și o roșată sfioasă, prinse ca să se ivească pe petalele rozei, asemenea rumenului ce îmbujorează obrajii mirelui, când sărută buzele miresei. Dar ghimpele nu sfredelise încă inima priveghitoarei și astfel și inima rozei rămase albă, deoarece numai sângele priveghitoarei e în stare să înroșească inima unui trandafir.

„Apasă mai tare priveghitoare mică, apasă mai tare, căci de altfel se va face dimineată înainte de ce va înflori trandafirul“, zise ramura. Și priveghitoarea se opinti, iar ghimpele îi sfredeli deodată inima. O durere cruntă simți în tot trupul, ce deveni apoi tot mai mare, mai grozavă. Asemenea și cântecul ei crescă vijelios, sălbatic ca o furtună, deoarece ea povestea acum cu toată puterea, despre iubirea măreată, pe care o apoteosează moartea, despre iubirea ce nu se stinge nici dincolo de mormânt.

Și minunata roză se nrumeni asemenea rozelor, ce se ivesc în zorii dimineții, la răsărit. Petalele îi erau roșii, iar inima o avea taman ca un rubin.

Dar vocea priveghitoarei obosi și aripile îi începură să tremure. O perdea ușoară de ciază i-se așeză înaintea ochilor. Trilurile ei se destrămau neregulate în fricele rupte, tocmai ca și când ar fi strâns-o cineva de gât. Abia fu în stare să mai țipe odată de durere. Luna palidă o auzi din cer și uită să apună, stând incremenită pe tronul ei, o auri roză roșie și cutremurându-se de plăcere desfăcu sânul boarei răcoase a dimineții. O auzi și eoul și îi duse pe umerii lui doina în peștera purpurie din munți și trezi din visuri păstorul, pe pleoapele cărnia era stăpân încă somnul; tremură

cântecul ei deasupra apelor de argint ale izvoarelor și prin ele trimise veste mărilor nețărurite.

„Te uită“, zise trandafirul, „te uită că am înflorit“. Dar priveghitoarea nu răspunse nimic, deoarece se afla moartă între firele de iarbă, cu ghimpele înțipt drept în mijlocul inimii.

„Ce noroc mare am avut“, zise studentul, „iată și roza roșie, pe care o căutam. În viața mea n'am văzut o roză mai frumoasă, decât asta. Am ferma convingere, că trebuie să aibă un nume latinesc deosebit de lung!“ Studentul alergă nerăbdător în grădină și o rupse. Apoi își luă pălăria și se duse cu roza în mână, la locuința profesorului.

Fata profesorului, adevărată domnișoară, sta pe prispă și își examina o robă de mătase albastră, cu un *mops* tolănit jos, la picioarele ei.

Mi-ai spus, că dacă o să vă aduc o roză, veți dansa cu mine“, zise tânărul student. „Priveghitoarea d-voastră: v'am adus cea mai frumoasă roză, din lumea întreagă. Aninați-o astăseară la sânul d-voastră și când vom dansa împreună, ea o să șoptească și o să vă spună cât de mult vă iubesc.“

Dar fata își încrעי fruntea. „Mă tem“, răspunse ea „că roza nu se va potrivi la haină și afară de asta nepotul generalului mi-a trimis câteva juvaere veritabile, pe cari nu le-am putut refuza. Dealtfel toată lumea știe, că juvaerele sunt mai prețioase decât rozele...“

„Da, într'adevăr vă aprob, să știți însă că sunteți foarte nerecunoscătoare“, zise studentul și aruncă roza în mijlocul străzii. O birje, ce trecu din întâmplare, o luă repede sub roată și o zdrobi.

Pentru d. Sever Bocu

redactorșef al „Tribunei zilelor lui Mangra“

Să statorim cronologia discuției.

D-nul Bocu și ciracii săi nu conteneau cu insultele, invectivele și cu rapoartele mincinoase, fabricate în redacție, cari tindeau, să prezinte publicului cetitor al „Tribunei zilelor lui Mangra“, pe membrii comitetului național, ca desbinați.

Atunci eu, adresând o scrisoare către d. V. Goldiș, am redus la valoarea lor adevărată bârfele unor indivizi de talia d-lor Bocu, Scheopu și a celorlalți boculeți.

D-nul Bocu nu s'a sfit să lanseze, drept răspuns, minciuna cutezată, că eu l-aș fi insultat, fără ca, tras la răspundere, să-i fi dat „reparație cavalerască“, d-sale, d-lui Bocu.

L-am provocat pe acest cavaler redactor „șef“ al „Tribunei zilelor lui Mangra“ să îmi numească, fie prin martorii săi, fie în ziarul său „independent“ cuvintele ori „acuzele“ mele prin cari se simte ofenzat.

Am constatat că afacerea „cavalerască“ dintre d-nul Bocu de o parte, și dr. Vlad și mine de altă parte a fost terminată prin sentința juriului de onoare, care, spre a-l cruța pe d. Bocu, a „spălat onoarea“ acestui domn fără a intra în desbaterea chestiei, că anume pentru ce am refuzat, dr. Vlad și eu, să primim candidatura în tovarășia domnului Bocu.

D. Bocu în loc să-mi trimită martorii și în loc să publice „acuzele“ prin cari afirma că l-aș fi ofenzat, a preferit să renunțe la „reparație cavalerască“. În schimb mi-a adresat un răspuns prin șirele cărui tremură, ca un plâns de femeie, spaima, și prin care d. Bocu mă imploară să am milă de „cinstea tineretelor“ lui.

Cuvinte agresive nu a mai întrebuintat neprihănitul cavaler, necum să-și fi repetat dicționarul de vorbe nespălate și obraznice din articolele anonime. Am stat pe gânduri! Ce să fac?

Puteam provoca sentința unui juriu de onoare cu, sau fără învoirea d-lui Bocu. Îi puteam da și pe altă cale lovitura de moarte.

„Nerecunoscătoare?“ răspunse domnișoara.

„Voiesc să vă spun ceva: D-le, sunteți un student nemanierat. Un student... Sunt convinsă că n'aveți ghetă cu nasturi de argint ca nepotul generalului...“ Apoi se ridică în picioare și intră repede în cameră.

„Cât de curioasă e iubirea“, zise studentul întorcându-se spre casă. „Ea nu poate fi nici pe departe atât de utilă, ca de pildă, logica. Ea nu-ți poate documenta absolut nimic, ba ce e mai mult, ea îți vorbește despre lucruri și despre fapte, cari nu există și te silește chiar și crezi multe neadevăruri. Cu un cuvânt, iubirea e nepractică și deoarece în timpurile noastre, au valoare numai lucrurile practice, mă voi reîntoarce la filozofie și voi începe să studiez problemele metafizice“.

Studentul intră în cameră, scoase un volum gros și prăfuit din bibliotecă și începu să citească.

Trad. de Dr. I. Broșu.

Doamne, ușor se găsec căile și mijloacele, când omul dispune de un dosar tixit.

Dar nu este singur. Vor suferi și nevinovați. Și — nu m'am putut încă hotărî să-l nimicesc pe bietul „șef“ al „Tribunei zilelor lui Mangra“.

În însă să-l rog pe d. Bocu, să-mi facă posibil să-l cruț, impunându-și și impunându-le, tuturor boculeților interni și externi, cari se răsfață în coloanele ziarului „independent“, un limbaj cinstit și cuviincios.

Nu prostitueze prin felul cum e scrisă „Tribuna zilelor lui Mangra“ renumele bun al ziaristicii române. Inceteze cu murdăriile, cu scorniturile, cu insultele și cu minciunile. Nu uite, că este pentru ultima dată când le dau, când le mai pot da grație...

Dacă însă nu vor aprecia indulgența mea, atunci să atribute purtării lor consecințele, pe cari vor trebui să le sufere, când m'as vedea silit să-i execut. Volenti non fit injuria.

Dr. A. Vaida.

Republica chineză. Revoluționarii au câștigat atâta teren încât realizarea programului nu poate fi decât foarte apropiată.

Ei au înfrânt cu desăvârșire vechiul regim. Prin răzvrătirea lor domnia despotică a Chinei a fost determinată să ofere constituție. Și nu va fi fost poate gândul cel dintâiu al revoluționarilor-republicani. Azi însă vor s'o rupă de tot cu trecutul de tristă amintire, neadmitând ca acum să fie domnie constituțională tot aceea ce mai înainte a fost despotică. Vor deci să dărâme până la temelie clădirea nesănătoasă a statului chinez și alta să ridice în locul ei. Capii revoluție nu vor să primească reformele constituționale ale guvernului. Acțiunea de împăcare cu revoluționarii a fictivului guvern constituțional e zădarnică. Revoluționarii au abandonat de mult această chestiune, tratând-o acum mai mult formal.

După o știre mai nouă șefii revoluției au avut o lungă consfătuire, care s'a terminat prin hotărîrea ca să introducă regimul republican. Urmând acestei hotărâri azi se va proclama republică fiind dr. Sunjatsen primul prezident al republicii chineze cu capitala Nanking.

Tot după aceasta consfătuire capii revoluției au făcut cunoscut lui Juansikkai că nu e posibilă o înțelegere între ei și guvernul său cât timp el nu va renunța la ideea monarhiei. Potrivit acestei situații revoluționarii fac pregătiri uriașe pentruca printr'o lovitură decisivă și energică odată cu proclamarea republicii să cuprindă și Pekingul. Funcționarii publici ai republicii au plecat spre Nanking pentru ca acolo să-și ocupe posturile.

Inarmările în Germania. Ziarul „Kölnische Zeitung“ anunță în mod oficios întărirea înarmărilor germane.

Ziarul scrie că această chestiune formează obiectul unor discuțiuni serioase.

Cine e versat câtuși de puțin în chestii militare trebuie să recunoască că mărirea trupelor de mitraileze și organizarea fundamentală a detașamentelor sunt absolut necesare. Și numărul armatei germane ar trebui mărit.

Trebuie așteptat însă rezultatele la cari vor ajunge autoritățile responsabile, înainte de a se supune aceste cereri poporului german.

Pericolul unui război italo-austriac. Din Viena vine știrea, că deputatul dr. Jerabek, a vorbit într'o întrunire electorală creștin-socială, despre pericolul războiului între Austria și Italia:

Oratorul a spus:

E adevărat că am trecut printr'un pericol de război, însă numai din vina Italiei și nu dintr'a noastră.

Italia așteaptă de trei ani momentul oportun pentru a ne ataca. De altfel ea nu are nimic de riscat, căci chiar de va mânca bătaie, va obține totuși ce dorește.

Ce s'ar fi întâmplat cu noi dacă n'am fi avut un șef general atât de prevăzător și un moștenitor al tronului militar atât de destoinic. Konrad de Hötendorf a fost acela care de trei ani a întărit cu toată energia granița neglijată dela sud, a construit forturi și a trimis trupe pentru ca să formeze acolo o putere, cu care ar fi avut de lucru Italia, în cazul unei năvăliri.

Din această cauză nu se poate spune că e vorba de activitatea unui partid războinic ci de aceea a unui partid de pace. Ceeace Italia ar fi făcut Austriei, putem vedea în Tripolis, unde au fost executați mii de vinovați.

Nu este adevărat că baronul Konrad de Hötendorf ar fi căzut în disgrăție. Numirea lui ca inspector al armatei, care corespunde rangului de feldmareșal, dovedește contrariul.

Scrisoare din Viena

Desbaterea bugetului în camera austriacă. — Facultatea italiană de drepturi. — O propunere a deputaților.

Nu putem zice că discuția bugetului ar fi oferit anul acesta momente de un interes mai mare. Dorințele și plângerile ce s'au auzit cu ocaziunea aceasta din partea reprezentanților poporului sunt tot acelea, cari au fost expuse de atâtea ori, așa zicând an de an, la fiecare desbatere de buget. Ușor ne putem închipui în ce situație e pus guvernul în felul acesta. Ori că dă ascultare dorințelor și gravamenelor deputaților și în cazul acesta răpindu-i-se timpul cu lecuirea acestora, e silit să neglige alte trebuițe arzătoare și de interes general ale statului. Ori, ceeace se întâmplă mai adesea, nu dă ascultare tuturor plângerilor, și asta are apoi de urmare pierderea popularității și apoi căderea guvernului.

Iată motivul principal pentru ce lasă atât de mult de dorit guvernele noastre în ce privește capabilitatea de muncă. O altă cauză e apoi situația precară financiară a statului care nu permite să se facă investiții mai mari.

Situația guvernului e cu atât mai dificilă, că în vremea din urmă, pe lângă celelalte încurcături a reapărut deodată cu o deosebită violență vechea chestie a facultății italiene.

Mai deunăzi guvernul hotărîse să cedeze italienilor, întemeiând facultatea la Viena.

Dar pangermaniștii au început obstrucția și guvernul a fost silit să renunțe la hotărîrea sa.

Guvernul a voit acum să întemeieze facultatea la Praga, italienii însă nu au primit propunerea aceasta și drept consecință toți deputații italieni fără deosebire de culoare politică au început în ziua de 14 decembrie obstrucție. E de remarcă că și deputații români li-au dat ajutor aprobând des discursurile deputaților italieni.

Și deoarece obstrucția amenința să continue și să împiedice votarea bugetului și a proiectelor urgente, guvernul a reînceput imediat tratativele cu deputații italieni. Li-a promis acestora în primul rând că în cel mai scurt timp va readuce chestia facultății în comisii. Cu aceasta italienii s'au mai liniștit și s'au învoit la încheierea unui armistițiu.

ESTE A LUI

FRANZ ȘI ALBERT RENNER

ÎN

TIMIȘOARA-IOSEFIN STR. HUNYADI 12.

MARE ASORTIMENT DE

PIANE, PIANINE ȘI HARMONII.

CALITATEA CEA MAI BUNĂ

PREȚURI IEFTINE.

PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE
CASĂ DE CLAVIRE

Guvernului a hotărât, în baza compromisului, să vină cu propunerea ca facultatea italiană să se facă la Capodistria, lângă Triest. În felul acesta chestiunea aceasta mult agitată ar fi rezolvată. Dar pangermanii nu se pot deloc împăca cu acordarea unor drepturi așa de mari „iredentiștilor” italieni. *Malik*, șeful pangermaniștilor va protesta și astfel e foarte de temut că obstrucția va fi reluată de germanii șoviniști de diferite nuanțe. Bine înțeles, că germanii mai liberali și cei socialiști simpatizează cu italienii și le „promit” sprijin necondiționat.

Deputatul socialist Grigorovici a propus azi o soluție împăciuitoare: să se întemeieze o universitate latină la Cernăuți, pentru italieni și români. Cursurile la această universitate să fie paralele, adică în limba italiană și română. Studenții italieni să aibă trenul gratis. Astfel s'ar împăca în același timp și dorințele legitime ale românilor, iar italianii fiind tot de rasă latină nu s'ar soceți umiliți.

Italianii vor refuza însă și această soluție, dată fiind distanța prea mare dintre colțul de țară locuit de italieni și Bucovina.

În felul acesta chestia facultății italiene intră iarăși într'un stadiu acut.

Expozeul ministrului Serényi

(c. s.) Joi s'a încheiat desbaterea generală a bugetului ministerului de agricultură. La sfârșitul debaterii a vorbit și contele Serényi, ministru de agricultură, făcându-și expozeul rezortului ce ocupă. E o mare greșală a ministrilor, că ei vorbesc numai la încheierea debaterilor. Prin faptul acesta ei voiesc, adică, să scape — prin tangentă, cum ar zice „Independenta”, — de sub critica obiectivă.

În discursul său ministrul de agricultură s'a extins asupra multor chestii și a spus multe lucruri bune și, putem spune, adevărate. Astfel ministrul a declarat, că va lua dispoziții pentru instrucția mai intensivă a grădinaritului. În scopul acesta va înființa școli de grădinarit și va înmulți numărul învățătorilor ambulanți, experți în ramul acesta. Foarte bine. Asta numai bucura ne poate, pentru că știut este, că toate acestea vor contribui foarte mult la îmbogățirea țării.

Însă bucuria și mulțumirea noastră numai atunci va fi deplină, când guvernul va înființa astfel de școli, cu limba de propunere, firește, românească, și va numi și învățători ambulanți români, experți în ramul grădinaritului, cari apoi să învețe și pe poporul român cunoștințele folositoare ale grădinaritului rațional.

Ministrul a declarat, că va înmulți pădurile și va împădură teritoriile sterpe. Aceasta o aprobăm și noi, dar atragem atențiunea ministrului Serényi asupra anomaliei, că tocmai ministrul d-sale în urma diferitelor favoruri încontinuu nesocotește însăși legea silvanală, prin aceea, că mai cu seamă marilor proprietari le dă dreptul de a-și paște vitele și pe teritorii, în cari vitele pricinuesc mari pagube în păduri.

Nu-i destul numai ca ministrul să facă declarații în cameră, ci trebuie, ca în ministerul de agricultură să se lucreze în conformitate cu aceea ce spune ministrul. Ar mai trebui, ca ministerul de agricultură să oprească, ba chiar să interzică posesorilor de a-și distruge pădurile. Pentru că nenumerabilele cazuri cunoscute și mai cu seamă necunoscute încă ale panamalelor de păduri rezultă tocmai din faptul, că întreprinzătorii speculanți cumpără de obicei pe bani ieftini tocmai pădurile posesorilor îndatorate.

Cu privire la rezolvirea chestiei izlazurilor însuși ministrul a recunoscut, că în privința aceasta nu s'a făcut aproape nimic. Astfel interesele creșterii vitelor sufer foarte mult din cauza lipsei simțitoare de nutreț.

Despre colonizări ministrul a declarat, că în ținuturile din Transilvania, în timpul cât va fi d-sa ministru, va coloniza proprietari mici, cari să se

priceapă în ale economiei și cari să cultive pacea între unguri și români.

N'ar face bine d. ministru de agricultură să ne spună, cum înțelege d-sa felul acesta de colonizare? Căci, uite, și noi am dori pacea, dar nu în felul cum o dorește aceasta contele Serényi. Noi dorim o pace adevărată, care să mulțumească pe toate popoarele neîndreptățite din această țară, o pace, care să dea tuturor popoarelor țării drepturile ce li-se cuvin în urma jertfelor enorme de sânge și bani.

Ce pace este aceea, când guvernul pe un popor îl infundă cu toate bunătățile și îi netezește calea spre lumină, iar pe celalalt îl despoaie și de cele din urmă fărâmituri de drepturi, ba îl ține chiar legat în obezi puternice ca să nu poată ieși la lumină?!

Nu, d-le ministru, nu ne trebuie o pace în felul cum o voiești d-ta și guvernul, din care faci d-ta parte.

*

După discursul ministrului Serényi a luat cuvânt deputatul Șiriei d. dr. Ștefan C. Pop. Vorbirea dlui dr. Șt. Pop fiind de mare importanță economică mai cu seamă pentru noi români, o publicăm aci în întregime.

Onorată Cameră!

Articolul de lege XIX din 1898 pune sub administrația statului și pădurile urbarialistilor și a jelerilor. În legătură cu această chestie voiesc să arăt pagubele enorme ce rezultă pentru foștii urbarialisti și jeleri din cauza neorganizării posesorilor și mai cu seamă a urbarialistilor și jelerilor.

Cauza acestor stări insuportabile este a se căuta în faptul, că această chestie nu e organizată, iar calitatea juridică nu e stabilită definitiv nici până astăzi.

Legile din 1848 au șters urbariul, dar n'au luat dispoziții cu privire la aceea, că până la rezolvirea definitivă a chestiei acesteia, cine și cum să reprezinte interesele urbarialistilor. Astfel s'a întâmplat anomalia mare, care pricinuesc urbarialistilor pagube enorme, când prin anii 60 cu prilejul localizărilor, izlazurile și pădurile rămase în comun ale urbarialistilor s'au transcris pe numele comunelor, pentru că pe timpul acesta deosebirea dintre comuna politică și urbarială nu a fost aceea, ce există dela organizarea comunelor politice încoaci. S'a făcut o mare greșală, întrucât comuna politică era considerată de egală cu comuna urbarială și și astăzi există acea situație necorectă, că sute și sute de comune sunt, pădurile și izlazurile cărora și azi sunt transcrise încă tot pe numele comunelor, și astfel sunt expuse a fi cu totul întrăinate.

În ministeriu se găsesc o multime de date cari dovedesc, că autoritățile au hipotecat averile acestea, deși ele nu formau proprietatea lor. Legislația n'a luat nici o dispoziție serioasă pentru introducerea și în cărțile funduare a calității juridice.

În privința neorganizării amintesc numai două exemple pregnante. Procesele urbariale prescrise din cauza neorganizării, în timpul mai nou domniei pe pământ ne scormonesc iarăș. Procesele acestea au trecut în trei rânduri pe la Curtea de Casație. Dar cauza neorganizării, adică pentru că posesorilor urbarialistilor nu erau bine organizate, — procedurile vechi au fost nimicite. Și cu toată starea tristă a acestor împrejurări, în legile votate nu s'a luat nici o singură dispoziție pentru sistarea și eliminarea acestor stări imposibile.

În discursul său de astăzi d. ministru al agriculturii a declarat, că posesorilor urbarialistilor vor să fie declarate persoană juridică. De când sunt membru al acestei camere, totdeauna port în buzunar proiecte de rezoluțiuni gata pentru a le prezenta cu prilejul astorfel de debateri. În 1908 s'au dezbătut aci două proiecte. Și anume, unul pentru Ungaria, iar altul pentru modificarea legii de organizare a urbariilor din Crasna, Solnocul de mijloc și Zărând și pentru ținutul Kővár. Cu prilejul acesta toți au accentuat necesitatea acestei organizări, și, că să se mențină instituțiunea isla-

zurilor și a pădurilor comune, însă nimeni nu a voit să tragă consecințele logice, că adică să se spună într'un paragraf, că comunitatea urbarialistilor și a jelerilor, precum și toate posesorile totodată sunt persoane juridice.

Eu în anul 1908 cu prilejul debaterii proiectului de lege VIII din 1908 am făcut următoarea propunere (cetește):

„Comunitatea urbarialistilor și a jelerilor, precum și toate posesorile sunt persoană juridică; în fața autorităților și a altor persoane chemate posesorile sunt reprezentate prin comitetul posesorilor.”

După sistarea urbariului pentru susținerea comunității — ceea ce firește s'a susținut în toate legile, atât în art. XII din 1894, cât și în art. VII din 1908 și în cel al XXXIX din 1900 — nu s'a îngrijit pentru organizarea acelei comunități și despre regularea prin lege a acestui raport de drept. Aceasta este o anomalie enormă și că ce pagube rezultă de obicei din acestea, asta o dovedește nu numai multele procese urbariale și împrejurarea, că multe comune urbariale își pierd averile, ci o dovedește și faptul, că ceea ce atât de mult s'a urgit în interesul creșterii vitelor: înmulțirea izlazurilor a devenit aceea imposibilă prin aceea, că nimeni nu le creditează urbarialistilor și jelerilor și astfel ei nu-și pot câștiga proprietăți, pentru că nici o bancă nu creditează unei corporații nerecunoscute ca persoană juridică.

Între astfel de împrejurări faptul, că d. ministru în vorbirea d-sale dela 12 mai 1911 și în cea de azi a declarat, și și cu alte prilejuri a constatat situația insuportabilă și scandaloasă a urbarialistilor și necesitatea urgentă a sanării acestei stări triste, — am dori, ca promisiunea d-sale să devină fapt împlinit, și-l rugăm ca în timpul cel mai apropiat să prezinte un proiect de lege în chestia aceasta. Întârzierea e foarte primejdioasă, fiindcă, dupăcum spusei, în multe părți urbarialistii sunt expuși primejdiei, că, cu considerare la faptul că și calitatea juridică e primejduită, fiindcă proprietatea nu e transcrisă pe numele lor, și prin explicații greșite le consideră de averi ale comunei politice, zic, sunt expuși primejdiei de a-și pierde averile.

Rezolvirea propusă de colegul Krolopp, că aceste izlazuri și păduri comune să le răscumpere comunele politice, — nimeni nu o va putea aproba, deoarece acesta ar însemna atacarea averii proprii.

Între astfel de împrejurări, cred, a sosit vremea, că în timpul cel mai scurt d. ministru să depună proiectul, despre care știu, că e făcut deja. Și sunt convins, că dacă va voi și d-sa și va voi și guvernul, de bunăseama toate partidele din opoziție vor primi ca chestiunea aceasta de foarte mare importanță să fie dezbătută într'o singură ședință. Dealtfel d. ministru a declarat astă-primăvară, că chestiunea aceasta nu poate fi dezbătută din cauza stărilor politice de atunci. Dar, fiindcă acum e pace, am convingerea, că proiectul acesta va putea fi dezbătut.

Rog deci on. cameră să-mi primească următorul proiect de rezoluțiune:

„Camera deputaților să îndrume pe ministrul agriculturii, ca acesta fără întârziere să depună un proiect de lege în care foștii urbarialisti și toate posesorile să fie declarate persoană juridică, precum și organizarea pe această bază.”

*

Buletinul parlamentar după care am reprodus vorbirea dlui dr. Șt. Pop, ne spune, că atât ministrul agriculturii cât și întreaga camera au primit propunerea deputatului român.

În fața acestui act de mare importanță economică pentru noi români, credem, ne împlinim o sfântă datorie aducând mulțumite călduroase dlui deputat dr. Șt. C. Pop, pentru dragostea ferbinte și interesul sincer cu care dsa întotdeauna a apărut și apără interesele nu numai ale alegătorilor dsale, ci și ale întreg poporului românesc din această țară.

Mijlocește bani

pe ipotecă, amortizare
și cu cambii pe moșii, ori
case de chirie, sub condițiile
∴ cele mai favorabile ∴

Sücs F. Vilmos

Arad, Karolina-utca Nr. 8.

∴ Casă proprie lângă filiala poștală ∴

Bocluurile d-lui Bocu

Sinceritatea cu care valorile naționale grupate în jurul „Tribunii” procedeză în acțiunea lor de primenire, este atât de mare și atât de curate sunt intențiunile lor, încât o bună parte dintre dăsele nu vor să-și ia meritul acestei opere de „selecțiune” și preferă să rămâie în umbră, adoptând tot felul de nume misterioase, cum este acela de „mephisto” sau de: „autorul părerilor libere”.

Suprema grijă a acestor tineri „veniți cu o mai serioasă pregătire de pe la universități”, „în-cinși de dorul unei aprige activități”, „partizani ai unei intense lupte naționale”, este să rămâie cantități metafizice... Acesta este un debut într'adevăr modern și radical al nouilor „valori”, care în numele „unor idei superioare” voiesc să înlocuiască pe ceilalți.

Care să fie cauza acestui exces de modestie? De ce tocmai această epocală luptă de renovare, din care se așteaptă regenerarea neamului, rămâne anonimă în timp ce toate elucubrațiile literare se iscălesc?

Fi-va numai modestia specifică acestei generații moderne, care de doi ani face din autorul părerilor libere o umbră mai enigmatică decât orice nălucă venită de pe lumea cealaltă?

Nu voim să știm deocamdată.

Ceeace ne interesează în înalt grad, este aci poziția în care e pusă modestia d-lui Bocu.

D. Bocu se alege de pe urma acestui exces, să-i zicem de modestie a celorlalți oțeliți — de lipsă de curaj nu poate fi vorba, dat fiind că acolo sunt tineri oțeliți — se alege cu un exces de onoare care-l jenează...

Căci d. Bocu este și d-sa un tânăr oțelit. Și d-sa este o individualitate complexă, și cu aceeași fire subtilă, nervi impresionabili etc. Și d-sa ca orice oțelit, contrar „oamenilor monocorzi”, care își creiază dintru început o platformă a vieții, și aseamănă unor mașini cu țâcăneli exacte, d-sa este un oțelit care știe că individualitățile cele mari „sunt mult mai complexe decât să-și poată realiza toate aspirațiunile, după o singură formulă și cu un restrâns număr de principii”.

Având toate aceste calități de „primenitor”, d. Bocu are și toată modestia lor.

Și această modestie vecinic descoperită îl pune în greu impas pe d. Bocu...

Nu mai puțin decât dacă luăm cele patru articole din ultimul timp iscălite și probabil scrise de d. Bocu, vedem cât de mult suferă d-sa de această extremă onoare a sarcinei „primenirei” pe care desigur, e obligat s'o poarte.

Căci bătrâni aștia „ramoliți” vezi sunt foarte îndărătnici, simpliști așa cum sunt ei nu se lasă primeniți cu una cu două. Din când în când ei simt nevoia să pipăie mai deaproape pe viitorii bărbați de stat complexi, să-i vază mai deaproape ca să știe barem cu cine au să fie înlocuiți.

Și cum în asemenea împrejurări fiecare oțelit se respectă, caută să se ascundă după o rază, sau după un pseudonim misterios, de cele mai multeori pe d. Bocu să abate mâna grea a „monocorzilor”.

Și dintre acești „monocorzi”, „bătrâni” mai ales d. dr. Vaida este foarte „simplist”. D-sa nu ține seamă, că are de a face cu firile cele mai rafinate, cu nervii cei mai fini etc.

Ce vrei, d-sa nu este nici intransigent care să nu poată vorbi de principii tăiate în bronz, nici radical care să nu creadă, că drepturile sunt imprescriptibile.

Și când pune mâna pe câte un primenitor, apoi îl scutură zdravăn. De aci toate suferințele d-lui Bocu.

Am sub ochi patru articole din ultimul iscălite și, de sigur, scrise de d. Bocu.

În fiecare articol e o variație de tonuri foarte curioasă.

„Tribuna” nr. 254 vorbind despre d. Vaida, în chip provocator:

„Am fost eu acela care te-am iertat (d. Bocu e foarte generos de felul lui) pentru considerația superioară a buneii înțelegeri, căci eram tocmai în fața campaniei electorale și m-am retras... din calea furiei tale”.

L'a iertat și totuși s'a retras din calea furiei sale.

Altă intonație.

„Tribuna” nr. 257 din 24 nov. (7 dec.)

D. Bocu e mult mai blând. Glasul e plângător, dureros.

Vorbind de d. Vaida:

„Este una din lașitățile șale de a se acăța veșnic de mine, neputând susține o luptă de idei (?! N. R.) cu inițiatorii mișcării de premenire, cu toate că mai declarasem odată la liberarea mea din temniță că nu am scris nici unul din articolele cu care se războiește d-sa în cunoscuta-i broșură, numindu-le criminale”.

D. Bocu ajunge aici într'adevăr liric.

Trebuie să ai o inimă de oțel ca să nu te simți mișcat de atâta durere. Ce ai cu mine, spune d. Bocu. Eu n-am scris nici un articol din cele cu „primenirea”. Ți-am declarat odată când am ieșit din temniță, îți spun și acuma. Te rog lasă-mă.

Și mai departe:

„Nu am bază morală, dar se află pe o perfectă bază morală domnia sa, care atentează într'un chip într'adevăr criminal și ordinar, la cinstea și reputația mea, nu politică și personală, nu de azi, nici de un an, de când durează războiul acesta, ci de doi ani, când nici vorbă nu era de procesul de „primenire”.

Primenirea aceasta mult i-a stricat dlui Bocu. Ea este coșmarul său. Vezi, ca să fii primenitor, se cere să fii candid.

Și aceasta nu prea este tăria oțeliților.

De aci o altă nenorocire, care iarăș încurcă mult pe d. Bocu.

„Tribuna” nr. 261 din 12 dec.

„D. Vaida, îmi impută o greșală politică săvârșită înainte cu unsprezece ani, o greșală de care m-am făcut vinovat poate nu numai eu singur, ci toți prietenii mei, cu cari împreună am săvârșit-o în cea mai bună credință. A fost o greșală, nu mă sfiesc a o recunoaște bărbătește, pe care am regretat-o și o regret. Și dacă găsesc vre-o scuză pentru ea, o găsesc în împrejurările de atunci, de care neapărat trebuie să se ție seamă, și în... tinerețele mele — eram de 25 de ani”.

Dacă situația dlui Bocu nu ar fi atât de tragică mai că ne-ar veni să zimbim. În fiecare zi „monocorzi” sunt atacați de tovarășii dlui Bocu pe motiv că sunt bătrâni și se cere să fie „primeniți” cu alții tineri și iată că această tinereță este luată acum de scuză pentru anumite greșeli.

Dar trecem peste această mică observare, care ar fi prea frivolă, căci iată, domnul Bocu mai spune ceva:

„Frumos de tot ar fi apoi pentru un om cu o judecată așa de severă încât să nu admită principiul „errere humanum est”.

Vezi dle Bocu, nu ar fi frumos. Și vom ruga pe d. dr. Vaida, care a reușit să-ți stoarcă aceste accente să te ierte.

D-sa deși e retrograd, va avea credem destulă bunăvoință față de intristarea d-tale mai ales după promisiunea ce o faci:

„Eu renunț, la continuarea discuțiunii pe această temă cu d. Vaida, nu mă voi uita „freca” de dânsul...”

Dar vedeți că d. Bocu este și neestampărat. Nu e destul că trebuie mai în totdeauna să plătească oalele sparte dar mai face și câte o drăcie așa ca din senin și iarăș face bocluuri.

Uite bunăoară cazul cu d. dr. I. Marșieu. Abia-și câștigase o leacă de liniște din partea d-lui dr. Vaida și a sărit să apere pe noul colaborator Vernescu!.

Aceasta-i face alte neplăceri de care după câte-va accente de indignare iar începe să se plângă.

Iată ce spune:

„Tribuna” Nr. 264 din 15 decembrie.

„Dar d. dr. Iustin Marșieu, grăbește a-și lua satisfacție, eu nu pot fi ofensat și nu pot ofensa spune despre mine. Se constituie el în secundanți și în juriu de onoare și — mă disqualifică.”

„Acum să stabilim înc'odată morala afacerii. Nu sunt un om căruia îi place pozele de cavalerism. Stau aci la ziar, în bătaia cea mai cumplită a loviturilor venite dela toți și pentru toți”.

Bine d-le dacă nu-ți plac nici pozele de cavalerism și dacă ți-e greu să stai acolo la ziar „în bataia cea mai cumplită a loviturilor venite dela toți și pentru toți” nu te băga în toate celea.

Nu uita că maxima are două părți:

errare humanum, perseverare diabolicum.

Și mai ales caută să nu plătești oalele sparte pentru toți. Puterea ta este prea mică pentru sarcina prea mare a primenirii. Căci vezi, d-ta ca să primenești pe alții nu se cere numai câte-va frazoe mari și vorbe late de „valori”, „silecțiune”, etc. se cere trecut nepătat, principii intransigente adevărat intransigente, și o înaltă autoritate morală...

Vezi ceilalți primenitori sunt mai șireți ca d-ta. Fie-care știe să-ți salveze pielea.

Așa dar silește-i ori își lase masca cu toți, ori te metaficizezi și d-ta cu toată „Tribuna” ca să scapi de suferință.

Altfel nu merge.

Premiul păcii

Inginerul Alfred Bernhard Nobel (născut în 21 oct. 1833 la Stockholm, † 10 decembrie 1895 la San Remo) a lăsat cu testamentul său dela 27 nov. ca interesele unui capital de 35 milioane de coroane să fie distribuite în fiecare an, dar nesmintit la cinci ani odată, în părți egale ca premii pentru cinci „dintre cei ce au făcut cele mai mari servicii omenimei în anul, ori anii precedenți”, anume prin fizică, chemie, medicină, literatură; „partea a cincina i-se va da celui ce a lucrat mai mult și mai bine pentru înfrățirea popoarelor, pentru ștergerea ori reducerea armatelor, pentru ținerea și popularizarea congreselor de pace”.

Ciudat sună condițiunea din urmă. Se afirmă, că baronesa Berta Suttner, una dintre mironosițele „mișcării pacifiste”, a inspirat formularea aceasta, începută foarte frumos și terminată pe placul micilor coterii de ideologi îndrăgiți de teorii sterpe.

Iar comitetul menit a censura meritele candidaților (este un număr de membri ai parlamentului — storthing — norvegian) se leagă morțiș de piciorul literiei, și nu caută decât numărul broșurilor ori discursurilor la care s'a opintit candidatul și la câte congrese pacifiste a colindat. Astfel a putut fi serios vorba de premiarea contelui Apponyi; nici nu ezitam a crede, că nobilul declamator ambulănt va fi încoronat odată la Cristiania cu coroana păcii, în ciuda faptului, că activitatea sa de ministru e stigmatizată pentru vecie prin legile școlare, care nu înfrățirea o servesc și lumina, ci sălbătăcirea și întunecul.

Astfel a ajuns o intențiune nobilă a sluji nedreptatea și a promova cultul mediocrității.

Este comerț cu produse, este comerț cu idei. Socialism, anarhism, naționalism, pacifism și câte alte-isme, toate își au agenții; și toți își găsesc socoteala cu marfa lor.

Alfred H. Fried încasează 93 mii de

Voiești un

cadou de Crăciun?

Atunci comandă o

garnitură frumoasă de piele engleză!

Dela cine? Dela fabrica de mobile

Székely és Réti, din Márosvásárhely, piața Széchenyi nr. 45.

Persoanelor solide se vinde pe lângă solviri în rate, fără urcarea prețului. Mobilier complet pentru prânzitoare, dormitoare, saloane, precum și pentru domni gargonii.

Mare asortiment în mobile pentru mirese.

Prețuri extraordinar de ieftine!

La cereri din provincie ne prezentăm în persoană, cu bogatele noastre colecții de mustre.

Litere - Arte - Științe

Plante medicinale indigene

Mentha piperita. *Mintă, Mintă de grădină, Ismă bună, Ismă adevărată, Ismă piperită, Ismă de leac.* Patria mentei e necunoscută.

Se cultivă pretutindeni în grădinile noastre, dar mai ales în Anglia, unde se fac culturi foarte întinse pentru extragerea uleiului de mentă.

În stare sălbatică nu se găsește aproape de loc.

Se mai fac culturi mari în Franța, Germania și Statele-Unite din America.

În ultimii ani a fost introdusă și în sudul Indiei și în Japonia.

Cel mai bun ulei îl furnizează însă și astăzi Anglia.

Esența engleză *Mitcham* este superioară tuturor esențelor și se bucură de o reputație universală.

Pentru uzul farmaciilor se culeg vârfurile neînflorite și foile în timpul înfloririi, iulie și august. Foile îngălbenite și vârfurile înflorite sau atacate de insecte să nu se culeagă.

Pentru extragerea uleiului, în localitățile de cultură, se taie planta cu o secere mică, la o anumită înălțime dela pământ, ca să se conserve butașii.

Se înmulțește foarte repede prin rădăcinile eșite din trunchiuri (butășire).

În comerț iarba de mentă să vinde cu 4—5 lei kilogramul, iar uleiul cu 50—120 lei kilogramul, după proveniență.

Din 1000 kilograme iarbă se scoate prin destilațiune 2—3 kilograme ulei, după cum a fost recolta.

În farmacii iarba de mentă a rămas și se întrebunțează încă, în stare naturală.

Menyanthes trifoliata. *Trifoiște, Trifoi amar, Trifoi de baltă, Trifoi de lac, Trei-fraci.* Crește prin mlăștini.

Foile sunt așezate la rădăcină. Ele sunt trifoliolate, ovale-rotunde, foarte amare.

Florile albe-roșietice ca la trifoiul de câmp. Se culeg numai foile, toamna.

Plantago major. *Pătăgină, Plătașină, Limba oaiiei.* Crește prin locuri cultivate, pe lângă cărări și pe lângă drumuri.

Se întrebunțează în medicină numai foile, cari sunt reunite în formă de rozetă de-asupra rădăcinii.

Sunt mai multe specii de pătlagină. Toate speciile se pot recolta, pentru că toate se întrebunțează în medicină.

În medicina populară foile se pun la tăieturi și la răni, după ce au fost înmuiate puțin prin căldură.

Sucul scos din foi se bea contra frigurilor și se întrebunțează contra mușcăturilor de viperă.

Saponaria officinalis. *Săpunariță, Odogaici, Rădăcină de săpun.* Plantă ierbacee, ce se găsește foarte răspândită în locurile umede și de luncă.

În farmacie se întrebunțează foile, dar mai mult rădăcinile.

În afară de uzul medical, rădăcina fiartă cu apă servă la scoaterea petelor din haine.

Cea mai frumoasă și cea mai căutată și mai bine reputată rădăcină de săpun, este cea de proveniență ungară.

Taraxacum officinale. (*Taraxacum Dens-leonis, Leontodon Taraxacum*). *Păpădie.*

Plantă foarte comună pe câmpurile și pe lângă locuințele noastre.

În farmacie se întrebunțează foile și rădăcina.

Se recoltează în mijlocul verei, epocă la care amărăciunea e mai mult dezvoltată.

Povoarele orientale, grecii mai ales, prepară

coroane. Iată o recoltă frumoasă după un an ce nu promite mult. Calea pe care a ajuns atât de departe e caracteristică. S'a născut la 11 nov. 1864 în Viena. Ca librar și isteț om de afaceri, îndemnat de succesul romanului „Jos armele!” (1890) de baronesa Berta Suttner, editează în 1891 revista „Die Waffen nieder!” sub pretektoratul baronesei. Apoi a început însuș să scrie, întâi catechismul păcii, apoi alte broșuri; după ce a participat și mai la toate congresele pentru pace, a avut împlinire condițiunile de aparență ale fundațiunii Nobel; câteva închinăciuni înaintea autorităților pacifiste i-a câștigat toate bunăvoințele (tămăierea reciprocă e obligatorie în toate bisericuțele sectelor tinere). Și-a prezentat calabralicul literar și autobiografia la Cristiania și a luat jumătate din premiul păcii.

Dar scrierile sale (multe broșurele, câteva cărți originale și traduse) sunt foarte mediocre. Nici n'au străbătut nicăiri, decât în arhivele agenturilor ligei pentru pace. Iar activitatea sa se desfășoară astfel în propria-i expunere:

„Deja în 1881, cu 16 ani, aspectul vederilor de război ale lui Vereșciaghin m'a făcut adversar al războiului (!) și din 1891 m'am dedicat propagandei pacifiste. În 1891 am fondat revista „Die Waffen nieder!” publicată în editura mea și am isbit a câștiga pe baronesa Suttner ca directoară. În toamna anului 1892 am întreprins singur să înființez la Berlin „Societatea germană pentru pace”; mi-a succedat să adun un comitet de persoane distinse în politică, literă, științe. M'am destinat mai ales a propaga pacea prin presă și am scris cam 800 articole. Incepând cu 1894 m'am dus la toate congresele de pace, cu excepțiunea celui dela Boston și la conferințele interparlamentare din Bruxelles (1895) Budapesta, Cristiania, Viena, la care activitatea mea consistă mai ales în aceea să scriu și să vulgarizez cu presa germană rapoarte pricepute și simpatice pentru mișcarea aceea. La conferința din Haga am reprezentat două ziare germane mari și un număr de foi mai mici. 1896—1900 am redactat revista „Monatliche Friedens-Correspondenz”; -1899—900 am fost redactor la „Die Waffen nieder!”. La Haga am cunoscut pe Johan von Bloch, și i-am rămas colaborator până la moartea sa în 1902. În 1902 am fost prezent la deschiderea muzeului pentru război și pace în Luzern, 1903 am fost numit membru la institutul internat, pentru pace. Mai târziu am făcut și conferințe în Germania, Austro-Ungaria și Elveția.

Aci poate fi mult zel, dar umanitatea n'a avut nici un folos din acela.

Școala și exemplul bun e singura cale spre îmblânzirea oamenilor, spre pace. Dar pentru învățătorii care își consumă zilele slujind cultura și progresul între cele mai grele împrejurări, nu există premii!...

C.

din foile tinere o salată și o ciorbă pe care o mănâncă cu multă plăcere.

Papaver Rhoeas. *Mac, Mac de câmp, Mac roșu.* Florile sale: *Paparoane.*

Se găsește în mare cantitate pe câmpiile noastre, unde se cultivă cereale, pe câmpuri și miriști părăsite.

Pentru uzul medical se culeg florile, cari în limbajul popular se numesc *paparoane.*

Ele sunt mari, cu patru petale roșii, cam rotunde și pătate cu negru la baza lor.

Se culeg în iunie și iulie.

Să nu se confunde cu alte flori de mac, cari sunt mult mai mici și mai mult galbene decât roșii și n'au forma rotundă.

Prețul acestei flori în comerț este de 5—6 lei kilogramul.

Thymus Serpyllum. *Cimbru, Cimbrușor, Serpun, Serpunel, Scinduf.*

Se găsește prin locuri uscate și st rile.

Se cultivă și în grădini ca plantă ornamentală și pentru trebuințele culinare, dar se cultivă mai ales pentru extragerea uleiului esențial, care este foarte mult întrebunțat în medicină.

Se culege planta cu totul la epoca înfloririi.

Gentiana lutea. *Ențură, Ghințură, Ințură, Ințurea, Ochincea.*

Frumoasă plantă înaltă de un metru și mai mult, cu flori galbene dealungul tulpinei, ce crește prin locurile muntoase, în toate regiunile de brazi.

Pentru trebuințele medicale se recoltează numai rădăcina.

Ea este de culoare roșie-brună și crește până la 20 ctm. lungime. Gust foarte amar. Se întrebunțează foarte mult în farmacii și preparațiunile tonice și amare.

Humulus Lupulus. *Hamei, Hemei, Hernă.* Plantă volubilă. Crește pe lângă garduri, pe lunci.

În medicină se întrebunțează numai florile femele. Acestea au forma unor conuri compuse din foarte multe foi și sunt foarte numeroase.

Se recoltează când aceste conuri ajung la culoarea galbenă-verzuie. Se cultivă pe o scară foarte întinsă pentru fabricațiunea berei, căreia îi dă o aromă și proprietăți organoleptice, ce nu s'au putut obține cu nici o altă substanță.

Tussilago Farfara. *Podbal, Podbeal.* Plantă ce se găsește pe locurile umede și nisipoase.

Florile apar înaintea frunzelor.

Florile sunt galbene, foarte mărunte. Foile sunt de un verde deschis pe partea superioară și albicioase pe partea inferioară.

Prin uscare devin foarte fragile.

Foile mici de pe cotorul florilor să nu se culeagă, ci numai cele mari dela tulpină.

Verbascum Thapsus. *Lumânăriță, Corovăciță, Coada vacii.* Crește prin locuri uscate și pietrișuri, pe coaste.

Foarte răspândită pe câmpiile noastre. Plantă bianuală, înaltă binisor. Frunzele cresc la bază, în formă de rozetă, iar în sus pe tulpină se înșiră flori galbene, foarte mirositoare.

Se culeg numai florile în Mai și Iunie.

În comerț prețul de vânzare al acestor flori este de lei 350 kilogramul.

Valezlana officinalis. *Odolean.* Crește prin lunci, locuri umede, margini de păduri.

Partea uzitată în farmacii, în mari cantități, este rădăcina.

Cea mai bună rădăcină este cea dela plantele ce cresc pe locuri uscate și deluroase.

În stare proaspătă rădăcina nu are nici un miros. În stare uscată i-se răspândește o odoră penetrantă, foarte neplăcută și foarte caracteristică.

Să se păstreze în vase închise și ferită de pisici, cari o mănâncă.

Viola odorata. *Viorele. Viorele mirositoare.*

In grădina de iarnă a „Hotelului Central” condusă în spirit modern găsește Onor. Public beuturi și bucătăria care indestulește cele mai delicioase dretensiumi. După teatru cină caldă.

Pentru cununii și bancheturi săli separate. Zilnic taraf de țigani de primul rang. In cafenea după teatru cină exquisit.

Cu deosebită stimă:

AUGUSTIN CSERMÁK
hotelier.

Micșunele. Tămăioară. Crește spontan prin păduri și să cultivă în toate grădinele.

Florile au uneori culoarea violetă frumoasă, alteori alburii, alteori de un purpur spălăcit.

Toate sunt bune pentru uz medical.

Să culeg numai florile fără frunze.

Din aceste flori să scoate vestitul parfum de viole.

Sclerotum clavus. Corn de secară. Secară cornută. În holdele de secară, mai ales în timpurile ploioase, se produce un fel de boală la unele spice, boală căreia popular i-se zice *tăciune*.

Bobul devine mai mare, lung de 2—3 ctm. subțiat la vârfuri, cam arcuat și de culoare roșie-violetă, când e proaspăt. Să frînge lesne și lasă să se vadă în lăuntru o masă alburie.

Acesta este *cornul de secară*, care să întrebuințeze foarte mult în medicină.

El este otrăvitor și de aceea trebuie ales din secara bună, însă în loc să se arunce, să se adune pentru trebuințele medicale, unde să extrage din el unul din cele mai importante și mai cu succes administrate medicamente — *ergotina*.

Să se păstreze la loc uscat, pentru că se mucegiaște foarte repede.

Digitalis purpurea. Degetariță. Degetărel. Deget de mânășă. Crește prin poienile și crângurile pietroase ale munților.

Să cultivă pe unele locuri și în grădini ca plantă de ornament.

Ea preferă mai mult marginea tufșurilor, colinele cu arbori, locurile sălbatice și deșerte.

Se cunosc mai bine de 15 specii, însă cea mai importantă și singura întrebuințată în medicină este numai *Digitalis purpurea*.

Ea este înaltă dela 50 ctm. până la un metru.

Foile inferioare sunt așezate deasupra rădăcinei, în formă de rozetă. Cele de sus sunt împrăștiat dealungul tulpinei. Florile sunt așezate pe toată partea superioară a trunchiului, sunt de culoare roză și au forma unui degetar.

Să întrebuințeze în farmacie numai foile. Ele se culeg în momentul înfloririi, puțin înainte de a înflori sau după aparițiunea primelor flori.

Foile dela digitala sălbatice sunt cele mai bune.

Ele să culeg în anul al doilea, pentru că atunci sunt mai bogate în principii active.

Să usucă cu mare îngrijire, apoi să curăță de nervura mediană, care nu conține, decât în foarte mică cantitate, principii medicamentoase. Să strujește partea subțire a foaiei de pe ambele laturi a nervurii celei groase dela mijloc.

Este o plantă otrăvitoare.

Ea a format obiectul unor studii foarte aprofundate începând încă din secolul al XV-lea.

Principiul activ extras din foi să numește *digitalină* și este un medicament de cea mai mare importanță în terapeutică.

Un kilogram de foi de digitală de bună calitate dau un gram de digitalină.

După experiențe de sute de ani, făcute de diferiți chimiști, abia în ultimul timp *Nativelle* a reușit să stabilească un procedeu constant pentru a extrage o *degetalină* cu efecte întotdeauna invariabile.

În lunga mea carieră de farmacist n'am expediat nici odată altă digitalină, decât pe a lui *Nativelle*.

*

Seria plantelor medicinale, ce cresc la noi nu se încheie aci. Mai sunt încă multe pe cari nu le-am menționat.

Din cele scrise, cred că reiese în deajuns, că recoltarea plantelor medicinale constituie un nou izvor de bogăție națională și nu pot decât să recomand cu toată căldura celor ce le stă în putință să dea atențiunea cuvenită acestei chestiuni.

A. Petra.

Un primenitor beduin în cafenelele Bucureștilor

Tânărul „bard național”, în orele „sale libere” și „primenitor” în coloanele „Tribunei”, iar când bate câmpii beduin rătăcitor este un chinlan-giu de prost gust.

Nu mai departe decât în nrul de ieri al „Tribunei” adresând o serie de divagații unei necunoscute îi promitea că se va lăsa de întâmplările de senzație și că va începe, retras în lumea sa, să îndruga tot felul de povești inofensive. Se vede însă, că necunoscuta beduinului este tot atât de reală, ca și elucubrațiile pe care le însiră pe hârtie, căci altfel nu se explică graba ce o pune în a da din nou prin întâmplările de senzație.

Beduinul rătăcitor prin cafenelele pline cu fum ale Bucureștilor într'adevăr o începe pe ziua de astăzi printr'o poveste. Aceasta spre a-și face plăcerea de a se compara cu un prinț de Bavaria. În definitiv n'avem nimic de zis împotriva acestui lucru. E liber beduinul, să rătăcească cât o pofti. E dreptul lui. Numai că în aceste rătăcirii amestecă și pe alții și atunci tânărul beduin din cafenelele Bucureștilor nu mai poate fi lăsat de capul lui.

„Când văd spectacolul nespus de dureros, la care se dedau cei ridicați de noi până acolo, până unde după vrednicia lor nu meritau.”

După alte câteva frăzoaie „indignate” beduinul revine din nou la chelnerul Gábor. Ca să se spuie despre un boem, care a fost întrebuințat ca uncaaltă într'o afacere de înalt interes național — pe care de altfel beduinul l-a maltratat în chipul cel mai groaznic — că a fost un șolticar de rând, care a înșelat diferiți chelneri — iată cceace nobilului beduin nu-i vine cu nici un chip la socoteală:

Așa fac — exclamă dânsul — politicianii noștri (ai beduinului. N. R.) cu credințele noastre ca principesa cu visurile artistului prinț bavarez.”

Și iarăș o ia pe tonul elegic:

„Va trebui să ne retragem în lumea gândurilor noastre, oprind pe cei aduși de patimă să se apropie de noi.”

„Căci asemenea spectacole te fac să te scârbești de orice acțiune omenească. Să nu mai crezi în nimenea și în nimica (măi, măi. N. R.)”

*

Așa se indignează acest „bard”, „primenitor” în ceasurile sale libere și mai ales beduin rătăcitor prin cafenelele Bucureștilor.

Nu vă mirați. Toate gesturile acestea de disperare sunt o emfază care crede că va face efect. Atunci își închipue numai decât că în fața frăzoanelor sale destrămate vr-o necunoscută va începe să ofteze după fumurile beduinului fumist.

Iată:

„Și azi, unde altă dată vedeam curaj și mândrie, vedem înjosire și ocară. Pe unde în majestoasa-i liniște Apollo își ducea carul de aur acum se învârteste un glob de foc, căci lumea zeilor noștri a fost desdumnezeită.”

Și noi „vedem înjosire și ocară” cu deosebire că nu am văzut nici odată în locul ei curaj și mândrie.

Această înjosire și ocară stă în faptul că asemenea fumisterii pot fi luate în serios și că văd lumina tiparului.

Și durerea noastră este cu atât mai mare cu cât nu sperăm că acest beduin, bard național și primenitor de cafea, va avea vre-odată rușine.

Scrisoare din Iași

Iași, 30 noemvrie 1911.

Doi profesori noul la universitatea ieșană.

Vinerea trecută în aula universității noastre d. Eugen Lovinescu, cunoscutul critic literar și-a ținut prelegerea de inaugurare a cursului său de „istoria literaturii moderne românești”.

Cursul a atras o numeroasă asistență de studenți — mai alese studente — cum și numeroase persoane din intelectualitatea ieșană. Ceeace a provocat acest interes deosebit pentru cursul dlui Lovinescu este, pe lângă numele profesorului, în primul loc faptul că d-sa înlocuiește pe domnul G. Ibrăileanu.

D. G. Ibrăileanu, redactor al revistei ieșane „Viața Românească” și autor al câtorva volume de studii critice, nu este decât licențiat în litere dela universitatea de aici. — Înlocuitorul său de acum este înarmat și cu titlul de doctor în litere dela Paris.

Între revistele „Viața Românească” și „Convorbiri Literare” lupta pe tărîmul ideilor și a concepțiunilor critice literare este mai vie acum decât oricând. Deci e firesc să se aștepte cu o legitimă curiozitate cursul profesorului, colaborator la „Convorbiri”, care înlocuiește pe fostul profesor, colaborator la „Viața Românească”.

În adevăr d. Lovinescu începe cu o ieșire în contra literaturii poporanisto-țărănistă, și are crude ironii pentru d-nii Agârbiceanu și Sadoveanu, fostul său coleg dela gimnaziul din Fălticeni. — În schimb arată necesitatea unei literaturi de idei, a unei literaturi intelectualizate, insistând asupra frumosului intelectual și asupra superiorității unei atari literaturi.

Totuși d-sa stărue mult — plecând dela ideea de rasă și naționalitate — asupra trebuinței neapărate de a cultiva și a prospera o cultură și o literatură proprie națională. — Am luat atâtea în ultimele decenii dela popoarele cu o cultură seculară, am luat și bune și rele, încât se cere imperios să venim în concertul civilizațiunii omenești cu o notă specific românească, pentruca astfel vom însemna și noi ceva ca popor.

Profesorul a fost ascultat cu o deosebită atențiune și a fost mereu aplaudat. Cursul s'a remarcat prin figuri de cugetare și de stil și comparații artistice. — D-sa și-a propus că va face numai știință și pură știință și va studia de-ocamdata istoria literaturii Moldovii între anii 1821—1848.

Încă un profesor nou avem la facultatea de drept. Precum se știe cursul de doctorat în drept se urmează mai bine organizat la universitatea dela Iași, decât la cea de București. La cursul de doctorat în drept a fost însărcinat a ține lecțiuni de dreptul roman d. Vasile Bușilă, doctor în drept dela Paris și judecător de instrucție pe lângă tribunalul de Iași.

D-sa și-a inaugurat cursul vorbind despre societatea romană. — După cele mai științifice cercetări ne descrie foarte colorat viața patricienilor, a clienților și a plebei din cetatea eternă a Romei.

Dela „Cercul didactic”.

Din vechea sa strălucire de capitală a Moldovei Iașul a rămas cu faima de oraș cultural și se mândrește cu ea, — În adevăr e remarcabil numărul școlilor de tot felul de aici: universități, licee, gimnazii, școli speciale de arte, de meserii, profesionale, normale, seminarii etc. și prin consecință și numărul profesorilor.

Și a rezultat o organizație puternică din înprejurarea că dascalii de toate treptele din Iași, au alcătuit o societate sub denumirea de „Cercul didactic”. — Din cerc fac parte profesorii Universității, cei de curs secundar ca și institutorii de curs primar. Menirea societății e ca membrii să se distreze și să se instruiască reciproc.

Acum însă a făcut un pas înainte, a intrat și pe tărîmul practic. — Anume în adunarea ge-

In interesul propriu recomand onor. public să privească expoziția aranjată cu gust, corespunzătoare de crăcin din cele mai moderne obiecte pentru ornamente și de folos, în depozit foarte mare. **Mare depozit în rame pentru fotografii, pe cari le pregătesc cu preț ieftin.**

FISCHER MÓR comerciant de lămpi de porcelan și obiecte pentru ornament.

A r a d, Piața Andrásy Nr. 20.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 568.

nerală ce a avut loc astă seară sub președinția d-lui Solomon Halița, fost inspector școlar, asistat de d. Neagoe Popea ca secretar, s'a studiat între altele și importanta chestiune a ieftinirii traiului, care preocupă astăzi opinia publică, nu numai la noi, dar în toate țările civilizate.

S'a plecat dela ideea că deși guvernul are în programul său chestiunea ieftinirii traiului nu trebuie să așteptăm totul dela stat. Indivizii solidar organizați vor izbândi în lupta pentru trai. — S'a preconizat următorul sistem:

Toți membrii „Cercului didactic” să-și ia angajamentul să nu-și procure cele necesare existenței decât dela anume negustori, cari vor trata cu cercul. Și atunci negustorul având siguranța că va desface o cantitate mai mare de marfă, va acorda un rabat la preț. Așa se va face cu lemnele, cu articolele de băcănie, în special cu zahărul, care se știe, că la noi a ajuns până la 1 leu 50 bani kgr. — cu verdețile, etc.

S'a însărcinat o comisiune care să studieze forma sub care această idee va fi pusă în practică, tratând cu diverși negustori de localitate.

Desigur că profesorii prin acest procedeu vor realiza un beneficiu, care va contribui cu o însemnată măsură la ieftinirea traiului, și mijlocul va fi acceptat și de alte organizații profesionale.

T.

Tribuna iarăși minte

Am tăcut până aci, n'am reflectat la noile minciuni ale „Tribunei”, pentru pacea ce ați dorit să se instăpânească în comuna centrală a diezei, căreia i-am servit cu cinste 25 de ani. Am fost întotdeauna omul păcii, dovadă împrejurarea, că în acei 25 de ani nici contra mea, nici dela mine, n'a intrat pări la superiorități, deși se poate vedea între ce împrejurări a trebuit să-mi dezvolt activitatea.

Tribuniștii m'au respectat întotdeauna când era vorba de creșterea fiilor lor, numai cu ocaziunea alegerilor au aflat de bine a deschide campanie în contra mea, neputându-mă abate dela calea adevărului și a mă câștiga pentru interesele lor private, familiare și de clică.

N'am fost nicicând adictul lor, pentru că de aici din apropiere mi-s'a dat ocaziunea să le văd copita de sub manta și ghiarele din sac. În „Tribuna” se pot afla pe timpul alegerilor întotdeauna murdării la adresa mea din acest motiv.

Am fost lovit, pentru că țineam cu sfîntenie la profesorul Teodor Ceonța, care s'a făcut nemuritor pentru noi și școala română; și care asemenea a trebuit să îndure calomniile din partea acestor oameni chiar și după moarte.

S'au supărat domni și stăpâni „Tribunei”, pe celce prin școala lui numai cinste le-a făcut, pentru că a avut cutezanța să primească încrederea fraților lui învățători și să pășească ca candidat de deputat congresual, în contra prietenului lor coaliționist.

Mă neîndreptățește, calumniază și înzultă „Tribuna” cu scop de a înfrica pe învățători, ca în viitor nici unul să nu cuteze a primi candidatură în contra voinței lor, că cu voința lor și așa nu vor putea-o primi.

După ce am declarat de nebazate minciunile lor, mă așteptam sau să-și recunoască cavalereste păcatul, sau să vină să arate dela care acțiune românească m'am retras în viața mea. În locul acesta însă „Tribuna” vine cu alte minciuni, ba în numărul mai recent are cutezanța să susțină din nou, că în totdeauna am cortesit cu candidații guvernamentali. O nouă minciună infamă. Mă provoc la d. dr. Nicolae Oncu pe care l-am însoțit ca candidat național la Iosășel, la d. Goldiș cu care am cutrierat comunele cercului Radna, la d. Marșeu cu care am cutrierat cercul Sântanei și am ținut și vorbiri pentru cari am fost înhățat și la procuratură, iar în Arad ca cortesnicicând nu m'a putut vedea, pentru că n'am luat parte la alegeri.

Aștept dovezi d-lor, dar nu din „Tribuna”, pentru că „Tribuna” spune neadevăruri și la adresa sfinților noștri, și așa nu mai are crezământ.

Ziceți, că constatările „Tribunei”, privitor la spiritul ce a ealăuzit manifestațiile dela adunarea generală, mi-ar plăcea să mi-le atribui mie. Vă rog să citiți bine ce am scris și vă veți convinge că n'ați înțeles. Am zis, că acel spirit este susținut și nutrit în mare parte de mine, care conduc reuniunea de ani de zile și dacă a-și fi așa, după cum

vă place a mă caracteriza, s'ar vedea urmele în reuniunea apreciată de d-voastră. Va să zică, am voit să vă arăt, că sunteți nedrepti sau că nu știți ce faceți.

Ziceți, că cineva umblă se strice prin intrigi armonia dintre d-voastră și învățători.

Veți avea dreptate, noi încă am observat-o încă înainte de alegerile congresuale, tot cu stilul în care-mi răspundeți acum, (în „Biserica și Școala”).

Am și spus unora dintre colegi, că omul acesta iar vrea să bage zizanie între dascăli, ca se poată pescui în turbure.

De altcum armonie între d-voastră și învățători, după ce e constat că d-voastră întotdeauna ați luptat contra învățătorilor, *afară de cazurile când ați avut lipsă de ajutorul lor*, acea armonie nici n'a existat, și dacă n'a fost între ei și d-voastră nici stări încordate, este a se atribui spiritului preamărit de d-voastră, din care n'aveți bărbăția a recunoaște nici măcar o scântee pentru capul reuniunii.

Și apoi armonia ce vi-o închipuiți, a fost între învățători și partidul național, la care aparțineți și d-voastră pe acele timpuri, și aceasta cred că există și azi, și par-că nu-mi vine a crede să o poată strica nimeni, nicicând, pentru că ea își are izvorul în inimă și inima nu ni-o poate scoate cei ce intrigă în contra partidului național.

Ziceți, că la ultimele alegeri congresuale s'a oferit cercul Radnei învățătorului Protasie Givulescu și profesurului dr. Petru Pipoș, tocmai înțelegând d-voastră nevoia unor membri ai corpului didactic în congresul național bisericesc, dar nici unul nici altul n'a voit să primească candidatura. Bine înțeles că nu pentru că ofertul a venit nu dela cei competenți, învățătorii n'au știut despre aceasta nimic.

Subscrisului încă i-s'a comunicat refuzul numai pe stradă, înainte de alegere cu 2 zile.

Ziceți, că în schimb s'a găsit subscrisul să candideze la Arad....

Este și acesta un neadevăr d-lor, pentru că nu în schimb, fiindcă nu știam nimic de cazul de sus, și apoi nu subscrisul a candidat ci învățătorii tractului, în conțelegere cu fruntașii preoți și mireni din tract.

N'aș fi îndatorat să vă dau seamă despre acest lucru, dar spre a lămuri chestiunea înaintea publicului pe care-l duceți în rătăcire cu scrisesele d-voastră, iată descriu afacerea.

Înainte de conferința învățătoarească ținută în Batania la 7 noemvrie, nu știam nimic de afacere. Nime cu mine nu s'a înțeles și nimic nu mi-au comunicat. Asemenea nici eu cu nime nimic n'am vorbit despre alegeri și nici nu aveam de gând a mai iniția afacerea după pățaniile din trecut, când iarăș ați început o campanie în „Tribuna” contra mea și a colegilor mei învățători.

În aceeași zi după prânz, un preot cinstit, a adus la cunoștință învățătorilor, că înțeles cu mai mulți colegi au luat angajamentul de a sprijini la alegerile viitoare pe candidatul învățătorilor, pentru că s'au convins, că este nedreptate ca cei 4—500 învățători din dieceză să nu fie reprezentati prin nici un membru în congres. A recercat deci pe învățători să aleagă și să propună dintre ei pe unul. Aceasta sinceră descriere a comentat-o și unul dintre cei mai harnici învățători ai tractului, aducând la cunoștință, că și preoții din comuna sa, s'au și înțeles cu învățătorii lor în această privință, și au candidat pe prezidentul reuniunii Iosif Moldovan. Cu toate că din aclamările prezenților am constat dorința generală, chemat fiind să mă pronunț, m-am rugat să fiu desărcinat de aceasta încredere chiar în interesul cauzei, arătând că eu sunt unul dintre cei mai expuși în urmarea luptelor din trecut, și că vor fi în șirul inteligenței (cugetând chiar la tribuniști) de aceia, cari nu mă vor vedea bine chiar pe mine, ceea ce ar fi în detrimentul cauzei.

Colegii m-au aclamat, nevoind să ia la cunoștință îngrijorările mele. Luând din nou cuvântul, am făcut propunerea, să fie rugat preotul inițiator să convoace la o consfătuire pe preoții tractului și să le aducă la cunoștință dorința învățătorilor și întrucât aceia n-ar consimți cu persoana candidatului, să le spună, că noi suntem învoiți și la aceea ca ei să candideze dintre învățătorii tractului, pe care-l știu mai vrednic de aceasta încredere. Răspunsul învățătorilor a fost: *să primesc și să duc la izbândă steagul ce mi-l încredințază cu toată încrederea.*

Între astfel de împrejurări m-am aflat îndatorat a mă supune dorinței unanime.

În zina următoare mi-s'a adus la cunoștință, că unii dintre fruntașii aradani au luat alte dispoziții, fără să știe de cele întâmplate în Batania și am fost rugat să sprijinesc acele dispoziții. Descoperind cele întâmplate, am declarat acelor domni, că eu consimt și cedez în interesul cauzei, cu condițiunea, să fie chemați învățătorii la Arad și capacitați în acest senz, ca să nu apară că eu pe la spatele lor aș pacta în contra hotărârii aduse de ei. S'a întâmplat.

În conferința fruntașilor partidului național din loc și a mai multor preoți și învățători am fost din nou aclamat de candidat la congres pentru cercul Aradului.

Așa dar d-lor, nu eu am candidat, după cum vă place a constata cu ironie, ci tractul, care după cum ați putut constata și din rezultatul alegerii în 9 comune mi-a dat majoritatea voturilor, iar *vechiul reprezentant al cercului, iubitul d-voastră prieten*, s'a proclamat ales pe baza voturilor din trei comune, din ale căror protocoale de alegere, doauă au fost excepționate de bărbații de încredere ai scrutinului.

În șirele următoare mistificați apoi chiar și înțelesul scriselor proprii d-lor. Ziceți: că răspunzând la „Românul”, ați susținut despre mine numai atâta, că și Moldovan a votat cu guvernul. Nu atâta, mai mult, cu mult mai mult ați zis d-lor! La mai citiți odată: *„care nici când n'a fost aderent al partidului național, căci la toate alegerile din Arad a votat cu candidatul guvernului”*. Și aceasta ați făcut-o cu gândul rău, ca să mă aruncați disprețului public, crezând, că în aceste timpuri grele, prin care trece școala și învățătorii, un învățător nu va avea bărbăția să vă desmintă, dar v'ați înșelat.

Tot cu asemenea gând rău, de a mă po-negri în Arad, unde v'ați convins și cu ocaziunea ultimel alegeri de deputat congresual că oamenii țin la mine, mă siliți la o altă declarație, susținând că am făcut cauză comună cu învățătorul Aurel Micloși, pe care ați fi voit să vi-l octroez la școala d-voastră, alături cu acei „rătăciți” cari au mers în deputație la contele Tisza. Apoi vedeți d-lor sunteți în rătăcire. D. Aurel Micloși, precum și acei parohieni bruscați de d-voastră, știu, că dacă ar fi fost Moldovan cu ei, v'ar fi învins, contra candidatului d-voastră, deopotrivă cu celalalt învățător protejat de Moldovan, ales tot atunci cu majoritate de o sută și treizeci — patruzeci de voturi și nu ar fi căzut cu 5 zic cinci voturi, cu cari abia l-ați putut majoriza.

Da ei o știu aceasta, numai d-voastră și stăpâni d-voastră, cari aveți mania de a suspicioana pe toată lumea, nu o știți nici după doi ani dela aceea alegere.

N'am fost între ei d-lor, și vă asigur, că dacă ar fi dat Dumnezeu să fiu între ei, n'ar fi ajuns de rușine față cu d-voastră și azi n'ați avea puțința de ai putea bagateliza și porecli de rătăciți.

Nu d-lor, nu-i cunoașteți. Aceia sunt oameni cinstiți, dar părăsiți și batjocuriți. Aceia sunt părinții pruncilor din școala pentru care nu ei, ci d-voastră ați ales învățător. Și dacă s'ar fi aflat om care să-i poată convinge că candidatul d-voastră este mai harnic decât alesul lor, ei ar fi sacrificat pe Aurel Micloși, pentru că nu persoana ci harnicia dăscălească a lui Micloși au avut-o în considerare când s'au legat de el, iar despre aceasta s'au convins înșiși din propria lor experință, pentru că Micloși ca învățător provisor a stat un an de zile la școala fiilor lor, și a făcut și examen.

Să nu ne mirăm dacă acești oameni, au voit să iee lumea în cap, pentru că au făcut-o în marea lor supărare; văzându-se părăsiți de toți, ba porecliți de străități și alcoholiști de cătră fruntașii cei ce i-au învins abia cu cinci voturi.

Dar mulțămită dlui a succesă-i mângăem și reținem și suntem tari în credința că în curând ne vor împodobi iarăș sfânta biserică — ca mai nainte — cu șuba lor cea albă și cinstită.

Ziceți, că în frunte de aceia a votat dl Goldiș cu mine la alegerea pentru deputația la congres. Bine, dar între cele 81 voturi puteți afla și voturi de ale oamenilor cari la alegerile învățătoarești au fos cu d-voastră. Și vice versa între cele abia 33 voturi întrunite cu aceasta ocaziune de pretinul d-voastră se află și de cei ce la alegerile învățătoarești au fost cu „rătăciții” după cum vă place a-i boteza. Unul care a făcut la timpul său chiar declarațiunea formală de a trece dela bise-

rica noastră. De ce ia-ți primit votul? Ori numai accia sunt rățaciții cari nu votează la poruncă?

Nu dlor, sunteți în rățacire, căutați și vă veți convinge că cu noi au votat de astădată toți parohienii prezenți, afară de funcționarii cari din oficiu, unii chiar cu inima sfâșiată, au trebuit să voteze contra învățătorului lor și ai fiilor lor, cari i-a servit cu cinste 25 ani.

Țăranii știu să prețuiască mai bine serviciile învățătorului, care i-a crescut pe ei și le-a învățat copiii, decât unii domni, și nu s'au lăsat ademniți de uneltirile acelor cari îi intrigau în contra noastră, ba în presara alegerii au înscenat cu dânsii și o probă de alegere la casa națională, dar fără rezultat, pentru că abia unul doi s'au lăsat ademniți.

Da, asemenea lucru fac unii oameni veniți în Arad de ieri alaltăieri, contra unui fiu al comunei care la timpul său a adunat cu colecta și cu reprezentățiunile teatrale, sute, pentru aceea cașă națională și apoi tot noi suntem susținuți că revoltăm poporul.

Vedeți dar, că nu e cum presupuneți, nici treaba cu candidarea mea și nici cea cu Micloși, d-lor vecinic susținuți.

Cum se vede răutatea d-voastră d-lor și din pasagiul: „Căci până când prin astfel de oameni vrei să te alegi deputat congresual, nu poți avea pretenția de naționalist intransigent“.

Apoi ce să fac, dacă prin d-voastră nu pot să mă aleg, recurg la cei ce mă vreau, fie chiar și Micloșiști, n'or fi mai răi decât d-voastră: că Tisza ori Mangra tot un drac este.

Încât privește adresa ce o faceți învățătorimii: „Că-și vor și să-și găsească oamenii cu cari pot să lucreze împreună în ogrorul culturai naționale și în viața constituțională a bisericei noastre greco-orientale“, aveți dreptate. Ei sunt destul de maturi să vadă și să știe că cine își permite a înzulta și calomnia pe prezidentul lor, la ocaziune dată nu-i va cruța nici pe ei; și că cine necinstește pe prezidentul, a necinstit instituțiunea în fruntea căreia stă și prin urmare și pe ei.

Ori credeți, că se află între ei și de accia, cari încă n'au ajuns nici macar la atâta cunoștință? Eu nu cred, dar vom vedea!

Poftiți și mai departe pe calea apucată!

Iosif Moldovan.

Răsboiul italo-turc

De pe teatrul de răsboiu azi au sosit puține știri. După o telegramă italiană turcii acuză pe italieni, că aceștia ar întrebuița gloanțe „dum-dum“ prin care fapt ei violează tratatele internaționale.

Trupele itallene înaintează

Tripolis. — Marșul trupelor italiene sub conducerea generalului Chafran, a întins suveranitatea efectivă italiană până la Mellahha, la o distanță de cinci kilometri de Taguira. Marșul înainte al italienilor a făcut deci mari progrese în decurs de o lună.

De asemenea s'au supus italienilor 300 de arabi din Scharabahari, toți bărbați capabili de a purta armele.

Lângă Formagi soldații reg. 52 de infanterie au găsit un drapel verde al profetului și alte două drapele. Faptul acesta pare a confirma svonul, că trupele turcești s'au concentrat la Tarena împreună cu arabii ce le-au rămas devotați.

Aviatorii militari căpitanul Piazza, locotenentul Gavotti și alții, au făcut sboruri de recunoaștere și au observat la o distanță de 20 kilometri spre vest de Ainzara câteva trupe dușmane.

Gavotti și-a continuat drumul până la Taruna, la 50 kilometri distanță de Ainzara. El a putut observa și acolo câteva regimente inamice.

De asemenea la Sebeavas și Uedi-Medgeme.

Ofteri turci spionii descoperiți de italieni.

Tripolis. — În magazinul unui arab, fost furnizor al armatei, au fost descoperiți doi ofițeri turci din armata regulată, cari se aflau ascunși acolo de o lună și informau trupele turcești prin indigeni și mai ales prin femei despre mișcările și numărul trupelor italiene.

În apropiere de oraș au fost arestați doi be-duini suspecți.

Noul lupte.

Constantinopol. — După o telegramă sosită din Malta la Cirenaica, aproape de Bomba, a avut loc o luptă sângeroasă, în care turcii au ieșit învingători. Telegrama anunță, că italienii au avut 124 morți, 29 răniți. Ei au mai pierdut 2 tunuri și o mare cantitate de munițiuni.

Roma. — „Giornale d'Italia“ spune, că în zilele acestea italienii vor asedia Suara, care până acum era centrul contrabandei de arme pentru Tripolis.

Acțiunea flotel itallene

Berlin. — Lui „Lokalanzeiger“ i-se anunță din Constantinopol: Intre Adalia și Imbros s'au văzut 3 vase italiene.

La Constantinopol se crede, că în curând flota italiană își va începe acțiunea în Marea Egeică. La ministerul de războiu se afirmă, că italienii încontinuu transpoartă cantități mari de munițiuni și material de război pe coastele albaneze.

Italia gata să bombardeze porturile turcești.

Roma. — După părerile cercurilor politice de aci, expulzarea italienilor din Turcia va fi succedată de imediata bombardare a porturilor și insulelor importante din Turcia, de către flota italiană, care este gata de acțiune pentru orice moment.

Părerea cercurilor politice de aci este că nici o putere n'ar fi în stare să împiedice Italia a pedepsi în mod sever pe Turcia în cazul când un singur italian va fi expulzat din Turcia.

INFORMAȚIUNI

Arad, 16 decembrie n. 1911.

Mersul vremii

Istitutul meteorologic anunță vremea sta-tornică.

Pragnosticele telegrafice: vremea statornică.
Temperatura la amiază a fost de 6'1 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grâu pe aprilie	Cor. 11'78
„ „ maiu	„ 11'66
Secară pe aprilie	„ 10'31
Cucuruz pe maiu	„ 8'53
Cucuruz pe Iulie	„ 8'64
Ovăs pe aprilie	„ 9'70

Cronica femenină, din abundența de material, se amână pentru numărul de Marti.

Retragerea părintelui Gh. Murnu. Corespondentul nostru din Budapesta ne telefonează: In cercurile românești de aci se discută cu multă indignare faptul, că părintele Gheorghe Murnu, care, ca român, timp de 24 ani a servit ca paroh al grecilor din Budapesta — a fost silit să se retragă în penziune.

Starea sănătății I. P. S. episcopului dr. Vasile Hosszu. De mai mult timp noul episcop gr.-cat al Gherlei dr. Vasile Hosszu zace bolnav în sanatoriu Városmajor din Budapesta. În ultimele zile însă starea sănătății sale s'a îmbunătățit în chip simțitor și se nădăjduiește că nu peste mult va părăsi sanatoriu. I. P. S. a primit vizitele mai multor prelați români și străini. De starea sănătății sale s'a interesat și contele Ioan Zichy.

Dorim vrednicului prelat român cât mai grabnică însănătoșare.

Logodnă. Dșoara *Veturia Criste* (Giurtelec) și d. *Nicole Juhász* abs. de teol. (Unimăr) logodiți. Felicitări.

Din inventiile presei străine. Sub titlul acesta „Adevărul“ scrie: Am relevat faptul că presa străină înregistrează, încă una din inventiile senzaționale ce se răspândesc cu atâta ușurință în străinătate asupra României; și după care o tânără femeie din Iași ar fi dat naștere la 7 copii deodată.

Cu toată imposibilitatea ei, această senzație de comandă a putut găsi credință până și în cercuri științifice.

Într'adevăr o telegramă din Budapesta ne comunică părerea unui profesor și ginecolog asupra acestui „caz extraordinar“.

Le reproducem ca titlu de document:

Budapest, 29 noembrie v. — Din București se comunică:

Soția fabricantului de sticlă din Iași, Brătianu, a dat naștere la 7 copii, dintre cari trei trăiesc, iar patru au murit imediat.

Medici străini au plecat la Iași pentru a examina acest miracol medical.

Asupra acestui caz extraordinar celebrul ginecolog și profesor universitar din Budapesta, dr. Iohan Bârsony, s'a exprimat astfel:

„In istoria medicinei, acest caz românesc este fără precedent. Azi și nașterile de gemeni sunt rare și când o femeie dă naștere la trei copii deodată, se vorbește de acest fapt ca de un miracol.“

În toată practica mea, nu mi-s'a prezentat decât un singur caz de triplă naștere, acum câțiva ani într'o clinică de aci.

Istoria medicinei cunoaște două cazuri extraordinare.

Femeea unui marinar italian Vasalli, din Castagnaola pe lacul Lugano, a dat naștere la șase copii. Era vorba însă de o naștere prematură, după patru luni dela concepție, și copiii nu puteau trăi.

În evul mediu, soția unui cavaler vagabond a dat naștere la 8 copii deodată. Asupra acestui caz lipsesc însă amănunte autentice.

Actualul caz este cu totul interesant din punctul de vedere al atavismului.

Profesorul a declarat că se va interesa de aproape de această chestiune și că va raporta asupra acestui caz, de îndată ce va fi suficient informat.

Prăzile de răsboi ale Italliei. Ziarul „Edinost“ din Triest publică sub titlul „Prăzile de răsboi ale Italiei“, un raport după care vasul unei firme comerciale din Triest „*Sacra familia*“ care voia să transporte diverse mărfuri dela Triest la Scutari, câteva zile înainte de izbucnirea răsboiului, și care la izbucnirea ostilităților voia să se întoarcă dela Gravoze la Triest, a fost capturat la Rovigno de către un torpilor italian. Firma din Triest a suferit din această cauză pagubă de 28.000 coroane.

Intre ministerele de externe din Austria și Italia au avut loc tratative în această chestiune, tratative cari s'au terminat fără nici un rezultat. Din partea Italiei s'a susținut că capturarea este legală. Ziarul spune însă că aceasta nu e adevărat și crede că autoritățile austriace nu vor să facă neplăceri aliatului Monarhiei.

În cercurile marine austro-ungare domnește încă neliniște din cauza faptului că un vas străin a capturat unul austriac, ziua namiază mare în apropiere de Pola.

Preot călău. O știre din Moscva ne dă un caz fără pereche în însăși Rusia scandalurilor și

Fabrica de granit, syenit
industrie de marmoră și
ciselare de peatră a lui

Iosif Nagy
Brașov, str. Fântânei Nr. 50.

primește și execută ori-și-ce fel de lucrări la clădiri, monumente mausoleuri în orice fel de stil. Liferează lucrări de marmoră pentru mobilaturi. În urma modernului aranjament de fabricație, prețuri ieftine. Din depozitul meu bogat de monumente, în care efeptuesc vinderi în mare și în mic liferez colegilor de branșe și obiecte singuratică, în prețul de fabrică.

orgiilor de tot felul! Zilele trecute s'a pornit cercetare pentru imoralitate contra priorului Macary. Cercetarea a descoperit lucruri surprinzătoare. Lucrurile stau așa: In Runa nefiind calăi de meserie. ci când e trebuință unul din arestanți face serviciul de calău.

Arestantul care își ia acest odios angajament i-se ușurează pedeapsa ca recompensă. Pentruca osânditul să nu fie răsunat de prietenii săi, calăul apare mascat la execuție. Cu ocazia unei osânde în Kiev s'a întâmplat un caz surprinzător. Când calăul se prezentă să execute pe un revoluționar, acesta se repezi fără veste spre calău și îi smulse masca de pe față. Spre uimirea tuturor însă calăul nu era un arestant, ci însuși Gujevusev profesor seminarial în Kiev.

Prin intervenții binevoitoare cazul s'a mușmalizat, iar calăul a urmat a servi și mai departe sfântul altar. Mai mult decât atât, — preot-calăul a fost înălțat la rangul de archimandrit și numit priorul unei mănăstiri din Moscva. In calitatea aceasta a primit numele de Macary. Să nu ne mirăm deci, dacă un calău poate fi preot — indiferent rangul său — și invers. In Rusia se poate și aceasta. Faptele acestea însă trebuie să fie descoperite, și calăul trecut din mănăstire în temniță. Și în adevăr aceasta s'a făcut acum pentru cinstea bisericii.

x (Rostul medicamentelor în contra vâne de aur emoroide) este să sisteze cauza constiipațiunii, acestei boale neplăcute. Experiențele câștigate în spitalul general din Viena dovedesc că „Apa amară naturală Franz Iosef“ (Ferencz József), deja în decurs de câteva ore produce un scaun moale și cu toate ocaziunile alină durerile. Se capătă în prăvălie de apă minerală în farmacia.

Aviz! Am onoare a aduce la cunoștința Onor. public românesc, că după o practică îndelungată, făcută prin Viena și Berlin, în primele ateliere și prăvălii, mi-am deschis atelier și prăvălie de ghete bine asortat în strada Grecilor Nr. 9 (Sassebeș) Sebeșul-săsesc. Atrag atențiunea On. cetitori, cum că efeptuiesc ghetele cele mai practice pentru picioare suferinde, și lucruri de jason, pentru cari garantez, că le execut conștiințios și grabnic, după cerință. Comandele le trimit urgent, deslușiri și informațiuni dau gratuit. Rog sprijinul On. public românesc: Ioan Tincu, specialist de încălțăminte pentru picioare suferinde. Sâszsebeș, str. Grecilor Nr. 9.

x Cadou de crăciun pe 1911 trimite anul acesta ca și în ceilalți ani renumita casă de export A. Hirschberg Viena II. str. Rembrant 19, garnituri plăcute de argint american, costând din 42 bucăți și adecă: cuțite, linguri, furculițe, feșnice etc., pe lângă prețuri aproape de răs de cor. 14:40. Acei cari voies să le facă la ai săi o surprindere plăcută de seara crăciunului, îi facem atenți asupra iseratului de astăzi.

Rubrica de șach

sub conducerea maestrului Gheorghe Maroș (Viena).

Partia XVIII

(Deschidere cu pionul reginei).

Dela turneul din Karlsbad, 26 August 1911.

Rotleur.	Marshall.
1. d2—d4	d7—d5
2. Cg1—f3	e7—e6
3. c2—c4	Cg8—f6
4. Cb1—c3	Cb8—d7
5. Fc1—g5	c7—c6
6. e2—e3	Dd8—a5
7. Cf3—d2	Ff8—b4
8. Dd1—c2	O—O
9. Fg5×f6	Cd7×f6
10. Ff1—d3	Tf8—e8
11. O—O	e6—e5

Chiar astfel a decurs, la acelaș turneu, până aci, partia între Kostitsch și Süchting.

12. c4×d5	e6×d5
13. Cd2—b3	Da5—d8
14. Ta1—d1	Fc8—g4
15. Fd3—e2	Dd8—c7
16. Td1—d4	

Manevră excelentă, foarte prevăzător calculată.

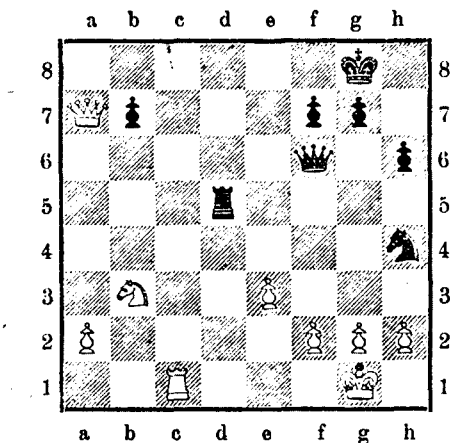
16.	Fg4×e2
17. Dc2×e2	Fb4×c3
18. Tf1—c1	fc6—e4
19. b2×c3	Ta8—c8
20. c3—c4	d5×c4
21. Td4×c4	Dc7—b6
22. De2—d3	h7—h6

Acuma puteri și șanse sunt egale.

23. Dd3—d4	Db6—f6
24. Tc1—c2	Ce4—d6
25. Tc4—c5!	

Amenință eucerirea pionului a 7. — Marshall încearcă o deslegare îndrăzneță și nu mai puțin frumoasă, cu jertfirea pionilor dela aripa reginei.

25.	Cd6—f5
26. Tc5×e5!	Te8×e5
27. Dd4×d7	Te5—d5
28. Tc2—c1	Cf5—h4

29. Da7×b7	Td5—g5
30. Tc1—c8+	Rg8—h7
31. g2—g3	

Pare plausibil Db7—e7 dar nu se recomandă, pentrucă:

31.	g7—g6
32. g2—g3	Ch4—f3+
33. Rg1—g2	Tg5—h5
34. h2—h3?	Th5×h3! etc.

31.	Ch4—f3+
32. Rg7—g2	Tg5—f5

Interesant, dar incorect ar fi:

32.	Cf3×h2
33. Db7—e4!	g7—g6
34. Cb3—d4 amenințând Tc8—c6 și Rg2×h2	

38.	Ch2—g4
35. Cd4—f3)	

33. Db7—c4	g7—g6
34. De4—e8!	Cf3—e1+
35. Rg2—f1	Tf5×f2+
36. Rf1×e1	Tf2—f1+
37. Re1—d2	Tf1—f2+
38. Rd2—d3	Df6—f5+
39. Rd3—d4	Df5—f6+
40. Rd4—d5	

Marshall a crezut că va învinge în goana aceasta, dar a scăpat teafăr adversarul. Combinațiunea cu De8 e foarte grea și merită studiu.

40.	Df6—f5+
41. Rd5—d6	Df5—f6+
42. Rd6—c7	Df6—c3+

După 42. Tf2—c2 ajunge regele la loc scutit.

43. Rc7—d7	Tf2—d2+
Desperare:	
44. Cb3×d2	Dc3×d2

45. Rd7—c7	Dd2×e3
46. Re7—f8	Renunță.

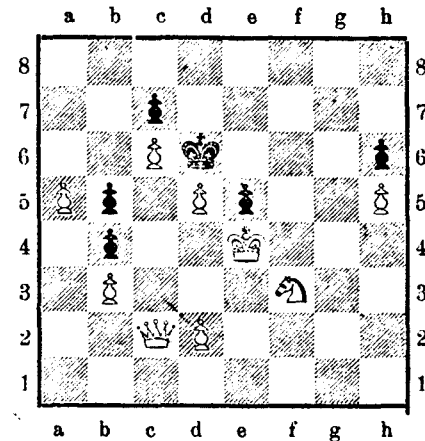
Deslegarea problemei 20.

1. Rb2—c1		
a) 1.	c6—c5. 2. Fd3—e4.	Rd4—c3. 3. Dh2—b2
b) 1.	Rd4—c3. 2. Cd6—f5+	Rd4—e3. 3. Dh2—d2
c) 1.	Rd4—c3. 2. Dh2—b2+	f5×e4. 3. Dh2—d2
d) 1.	Rd4—c5. 2. Dh2—b2.	Rc3—f3. 3. Dh2—g3
		Re3×d3. 3. Dh2—c2
		Rc3×d3. 3. Dc2—d2
		Rc5×d6. 3. Db2—e5.

Problema 21.

(De Haus Ulbing, Viena.)

Alb învinge cu a patra trăsătură.
Alb: e6. a5. d5. h5. Re4. b3. Cf3. Dc2. d2 (= 9 figuri).
Negru: c7. Rd6. h6. b5. e5. h4. (= 6 figuri).

Bibliografie

A apărut:

„Lumea Ilustrată“ pe anul 1912 conține: România în anul 1911 și consiliul de miniștri. Statele străine. Semicentenarul din Iași. Manevrele regale. Desvelirea monumentului „Mihail Eminescu“ la Galați. Teatrul la noi de „Emil Fagure“. Lup-tătorii (nuvelă). O dramă judiciană din vremea veche. 1812 (articol scris cu ocazia centenarului luptelor lui Napoleon în Rusia). Generalul Noghi în fața mormântului împăratului Napoleon I la domul invalizilor în Paris. La cușca naimuțelor. Călăreț și marinăru de „Iulius I. Roșca“. Hanul crimei și fiul său de Maxim Gorki. (Fiecare părinte să citească acest articol!!!). La întrecere cu soarta (o epizodă din viața unui Cheterist). Dispozițiuni testamentare despre toți banii din lume. Fiecare articol este împodobit cu o mulțime de ilustrațiuni artistice, în total 206 ilustrațiuni. Patru bonuri de premii.

Prețul calendarului „Lumea Ilustrată“ este 1:50 lei și se află de vânzare la toate librăriile, vânzătorii de calendare și la editorul: Ig. Hertz, București.

POSTA REDACȚIEI.

I. P. Feneșul-săsesc. — Mulțumim pentru cuvintele frumoase. Din pricina îngrămădirii materialului de actualitate, nu-l putem publica.

Redactor responsabil: Atanasie Hălmăgian.

Dr. GEORGE CRĂCIUN

FOST EXTERN LA SPITALELE DIN PARIS

consultă pentru boalele urinare, sifilitice și de piele. — Injecții cu preparatul „Ehrlich“ 606.

Te me s v a r-Erzsébetváros, Bégabalsor 5.

Am onoarea a aduce la cunoștința P. T. public, din loc și jur, că am deschis în Arad strada Deák-Ferenc Nr. 8 **Croitorie de haine civile și uniforme după cerințele de azi.** Pregătesc după măsură, comande de tot felul ca salon, sport, militare și uniforme de sărbătoare ungurești, după moda cea mai nouă, execuția cea mai elegantă, prețuri convenabile. In urma cunoștinții speciale, după o pracsă de 15 ani sunt în poziția să satisfac pe deplin cele mai delicate dorințe sub orice formă. Depozit permanent de stofe, stând în legătură cu cele mai renumite fabrici din țară și străinătate. Comandele din loc și jur le efeptuiesc în cel mai seurt timp și la dorință mă prezint în persoană atât în loc cât și în-provință. — Cer sprijinul Onor. P. T. public din loc și jur și rămân

Cu deosebită stimă:

GIANOTTI NÁNDOR

Croitor civil și de uniforme.

ARAD, Str. Deák-Ferencz 8.

Noutăți igienice
de gumă și bășică de pește.

Specialitate preservativă fabricat veritabil francez și american în pachete originale.

Recomandată de medicii!

Garanță.

Nou! „Fatime“ I și II calit. Prețul 1 duzină 6 și 8 coroane. — „Semiramis“ I și II calit. Prețul duzină 10 și 12 coroane. —

Ambele feluri de preservative sunt cele mai excelente produse din această specialitate și se pot procura exclusiv la mine.

NOU! „Auto vaginal spray“ **NOU!**

Cel mai sigur și mai practic mijloc de prezervare a veacului nostru. Prețul per bucată **15 cor.**

Se trimete direct prin fabrica de instrumente medicale și articole de gumă

KELETI I. Budapest, IV.,

Koronaherceg - utca 17. Prov.

Cereți gratuit și francat preainterentul meu cel mai nou preț curent ilustrat cu peste 3000 de ilustrațiuni.

Fondat 1878.

Telefon 13—76.

Mijlocitori se caută în fiecare oraș cu proviziune considerabilă.

FRAȚII NYÁRY

fabrică pentru articlii de zaharicale

in

ARAD, STR. SALACZ Nr. 2.

Pregătește tot felul de zaharicale, ca bomboane fine de ciocolată etc. Are depozit mare în ceaiuri, rumuri, în rachiuri destilate: de prune, trebere, drojdii de vin etc. precum și în liqioruri, produse proprii.

Nouă cofetărie în Arad.

Am onoare a aduce la cunoștința onor. public din Arad și jur, că mi-am deschis în **Str. Forray**, (gróf Hunyady Palota) o cofetărie aranjată conform cerințelor moderne. Pregătesc pentru serbări ocazionale: **inghiețate, parfouri, torte** etc. Execut orice comandă, ce să ține de această bransă pe lângă prețurile cele mai moderate. Am permanent prăjituri proaspete, precum și bomboane pregătite de mine însumi.

Rugând binevoitorul sprijin al onorat. public, semnez:
Cu profundă stimă:

SZÉKELY SÁNDOR junior.

PRIVELIȘTEA ARADULUI.

Astăzi!

Astăzi!

s'a deschis

grandioasa cafenea

VÁROSI KÁVÉHÁZ

renovată în întregime și confortată cu toate comoditățile.

Deschiderea de azi,

Sâmbătă, (16 Decembrie) se va face cu toată solemnitatea.

Săli separate pentru biliard, lectură, jocuri și alte distracții în catul I. unde conduce „lift“-tul.

Ziare și reviste din localitate, provincie, Budapesta și din străinătate.

PRIMA FABRICĂ de MOBILĂ în VÂRȘET
LEONH. SCHULZ

PROPRIETAR:

Văduva HUGO APFELBAUM

CEL MAI MARE DEPOSIT DE MOBILĂ ÎN UNGARIA DE SUD.

CALITATE PRIMĂ! — PRODUCERI PROPRII
PREȚURI MODERATE.

VÂRȘET STR. KUDRITZER

No. 11 și 16.

(TÂRGUL LEMNELOR). — ÎNTEMEIATĂ LA 1865.

„ATLANTICA“

prăvălie specială de

: Cafea :
Tea Rum

ARAD, Piața Andrassy Nr. 20.

(în fața casei comitatului).

Telefon pentru oraș și comitat 609.

Desfacere de
prăvălie!!!

Marfa din magazinul meu voi vinde-o

cu prețuri foarte reduse.

Desfacere autorizată s'a început de câteva zile.

In săptămâna asta se vinde:

mănuși de pieleglacé

pentru dame,

specimene fine, negre, albe și colorate.

Părechea **75** cr.

Stofe pentru

costume și haine

negre și în toate colorile.

HOFFMAN SÁNDOR

ARAD, (Palatul teatrului).

Pânze și șifonuri

Confecție pentru dame și fete. — Covoare, perdele, plapome, blănării.

Se vând

cu prețuri uimitoare de ieftine, până ce se va desface asortimentul

Flanele tenis fine în preț de 25 cr. Flanele de dame în toate colorile.

Rog priviți galantarele mele!!!

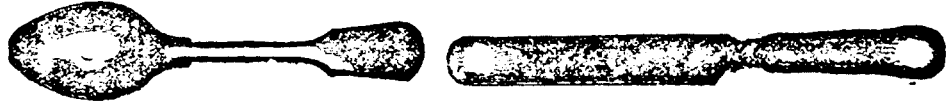
Cadoul de Crăciun 1911.

NEW-YORKUL și LONDRA nu vrea să scape comerțul din mână în Europa și astfel o fabrică de obiecte de argint este dispusă în schimbul unei mici sume să-și desfacă depozitul. Astfel sunt împuternicit a țefptui comisionul acesta. Trimit orișicui următoarele obiecte contra valorii de **14 Cor. 40 fl.** și anume:

- 6 buc. Cuțite cu ascuțiș englezes
- 6 " Linguri argint american
- 6 " Furculițe argint american
- 12 " Lingurițe pentru cafea argint american
- 1 " Lingură pentru scos supă argint "
- 1 " " laptele " "
- 6 " Tăvițe engleze-Victoria
- 6 " Feșnice
- 1 " Străcurător pentru ceai foarte frumos
- 1 " Pisător pentru zahăr elegant.

42 bucăți la un loc numai **Cor. 14.40.**

Toate aceste 42 obiecte au costat mai înainte 80 Coroane și acum să capătă pentru prețul minimal de 14 Cor. 40 fileri.

Argintul american este un metal care nu-și pierde culoarea nici peste 25 ani, pentru care să și garantează. Garanție că acest inserat nu este înșelătorie, mă oblig că în caz de nu convine marfa, să restituiesc suma fără nici o obiecțiune și deci nimenea să nu scape ocazia, ca să nu-și procure această garnitură practică, care este foarte potrivită ca cadou de nuntă și la orice ocazie cât și ca obiecte pentru economia casnică. — Să capătă numai la casa de export pentru obiecte de argint american.

H. HIRSCHBERG

VIENA II. Str. Rembrandt 19^H. — (Telefon Nr. 14597).

Trimit în provincie contra ramburs sau dacă mi-se antcipă suma.
Praf de curățit cu 20 fl. Adevărat numai cu marca aici alăturată.

Estras din scrisori de recunoștință:

După ce eu deja a III-a oară am adus dela dumneata garnituri pentru masă și totdeauna am rămas mulțămît. Vă rog din nou a-mi trimite, o colecție contra ramburs.

Georg Reichsgraf, Dunin-Roskovski,
administrator c. și reg.
Zakopane „Villa Wladyslauka“.

Mulțămît pe deplin cu colecțiunea de argint american, voi recomanda-o între cunoscuții mei la orice ocazie

Cu stimă:
Anton Marx,
oficiant de poliție.

Excelența Sa baroneasa Edelsheim mi-a recomandat cu căldură garnitura dumneavoastră de masă, din cari Vă rog a-mi trimite și mie 2 garnituri à Cor. 14.40 fileri.

Kocsard, 29/X 1904.

Ilona Tisza
născ. Grof. Dengenfeld.

Nu numai pentru publicul din loc dar și pentru cel din provincie este de însemnătate dacă își cumpără cele trebuincioase din

prăvălia de dantele (Csipke áruház)

din strada Asztalos Sándor nr. 4, pentru că a sosit marfa de iarnă și o vinde pe un preț foarte ieftin:

Rugăm a ceti prețurile mai jos însemnate.

Mănuși de lână curată pentru bărbați și femei 35 cr.	Cămăși trico, jaeger, pentru bărbați și femei 90 cr.
Mănuși de lână curată pentru copii, vârgate sau albe 20 cr.	Ismene trico, jaeger, pentru bărbați și femei 80 cr.
Ciorapi pentru femei, jaeger, vârgați sau albi 45 cr.	Trico pentru copii, jaeger 50 cr.
Ciorapi pentru femei, împlețiți 25 cr.	Blouse flanel 75 cr.
Gamasch de lână pentru copii 45 cr.	Neglige flanel 2.70 cr.
Mănuși glacé căptușite pentru femei 75 cr.	Blouse din materie 1.20 cr.
Mare deposit in dantele spre ales!	Cămăși pentru copii R. chiffon 85 cr.
	Cămăși pentru copii zephir colorat 85 cr.
	Cămăși pentru bărbați R. R. chiffon 99 cr.
	Cămăși de noapte pentru bărbați 1 fl. 20 cr.
	Cămăși pentru femei R. Chiffon 75 cr.
	Ismene pentru femei R. chiffon 74 cr.
	Jipon de klott cu crețe duble 1 fl 50 cr.
	Jipon de mătase 3 fl. 75 cr.
	Taft de mătase 70 cr.
	Blouse de mătase vârgate 70 cr.
	Ploiere pentru bărbați și femei 1 fl. 20
	Cămăși pentru fetițe R. chiffon 48—65 cr.
	Batiste, duzina cu 58—1.20 cr.
	Gulere numai 7 cr. bucata
	Mangete părechea 6—8 cr.
	Congre lucru de mână 1 fl. 25 cr.
	Dantelă metru dela 1 cor. in sus
	Pânză de dantelă dela 25 cr.
	Gulere de dantelă 50 cor.
	Cravate pentru bărbați 10 cr.
	Mănuși glacé obicinuite 58—85 cr.
	Mănuși glacé albe lungi 1 fl. 50 cr.
	Ciorapi pentru femei 39 cr.
	Bretele 30 cr.
	Mare deposit in dantele spre ales!

Acestor prețuri corespunde calitate bună și trainică.

Afară de acestea au sosit în mare cantitate cârpe de berlin împletite, cârpe nimalaia, gilețe împletite, gamasch împlețiți și trico pentru femei, paltoane, caraciil pentru copii, Șaluri împletite de mătase. Broderii fine elvețiene. Perdele, aceporințe de pat tüll, corsete reform. Surțe de luster și clott.

Covoare linoleum. Albituri fine pentru femei. ș. a. ș. a.

Prețuri surprinzător de eftine!

Prețuri surprinzător de eftine!

Rugăm pe p. t. public cumpărător a se convinge de effinătatea prețurilor.

Cu stimă: **Csipke Aruház.**

Arme de vânătoare
sistem Novotny,
Revolvere
sistem

Frommer, Browning, Steyr-Pieper.

Floberte și pistoale, gramfoane de tot soiul, violine, flaute, tamburine, ghitare, cimbale, citere, harmonice. Binoeluri și ochiane originale franceze, ochiane cu prisme sistemul cel mai nou, aparate de fotografiat, candelabre, mobile de aramă, dulapuri de gheață, căhale, cuptoare, aparate modern de ras, jamantane de piele veritabilă, non plus ultra în eleganță și durabilitate de toată mărimea, jente de mână, precum și **tot felul de articole de sport** cu prețurile cele mai ieftine și de calitatea cea mai excelentă

se pot cumpăra pe rate lunare minimale

în conturent semestral sau anual dela

„GENTRY“

Societate pe acții pentru mărfuri comerciale și articole de sport.

BUDAPESTA VII. Bulevardul Elisabeta No. 48.

Scrieți românește!

Liste de prețuri trimitem gratis și franco oricui despre oricare articol.

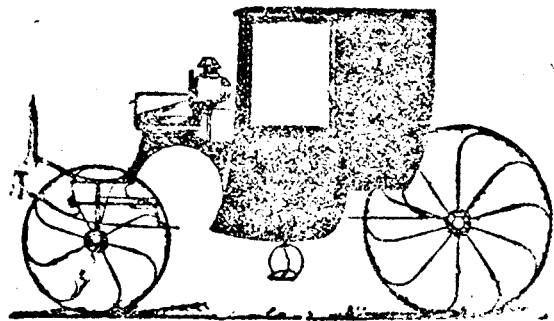
Kováts és Thomay

fauri și fabricanți de trăsuri

Arad, Strada Kossuth Nr. 2.

Avem onoare a recomanda atelierul nostru cu renume bun de

făurit și fabrică de trăsuri.

După cunoștințe de 7 ani câștigate în fabrica Kölber Testvérek, furnisorii curții regale, ne-am așezat aici și suntem în poziția a satisface celor mai mari recerinte. Pregătim trăsuri nouă în orice execuție, asemenea facem reparaturi pe lângă prețuri convenabile.

Depozit de trăsuri gata.

Catalog gratis și franco.

Cu deosebită stimă:

Kováts și Thomay,

faur și fabricant de trăsuri.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu pre-

țurile cele mai moderate

**Cel mai bun
cadou
de Crăciun**

este o mașină de spălat sistem John, numită „Teligöz“. — Față de spălatul cu mâinile oferă — pe lângă cea mai mare cruțare a albiturilor — în lucru, săpun, material de foc și apă, o economisare de 75%.

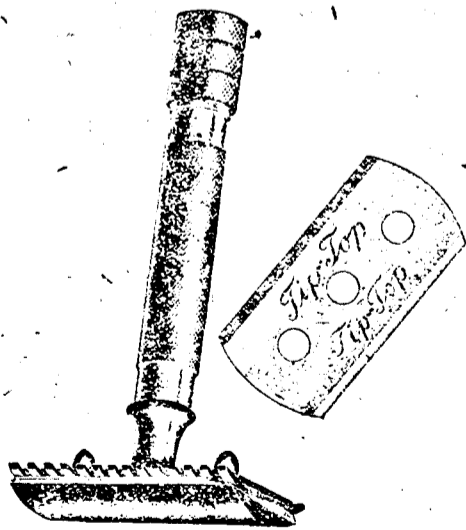
Se află de vânzare la firma

Pöhm János,
Arad

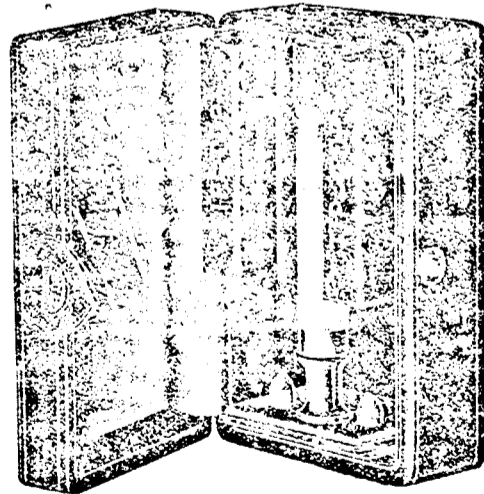
în colțul stradei Eötvös și Szabadság-tér.

Telefon
Nr. 100.**Aradi Ipar-és Népbank pénzváltó üzlete.**Telefon
Nr. 100.**ARAD. Palatul: hotel Crucea-albă.****Lozuri hipotecare convertite.****Tragere deja în 27 luna crt.****Câștigul principal: Un milion coroane.** Prețul unui bilet interimal 12 cor.Vindem aceste lozuri conform prețului de curs cu **175 coroane**, pe lângă solvire în bani gata sau în deposit. In cazul ultim, are a se plăti la cumpărare **35 cor.**, iar restul să amortizează în rate, după voie, pe lângă rebonificare de interese moderate.**Primește depuneri spre fructificare** contra libel, sau în cont-curent. — Oferă publicului prin împărțirea oarelor de birou cea mai mare comoditate, stând la dispoziție dela 9—12 a. m., și 1/23—1/27 p. m.**Cumpără și vinde** hârtii de valoare, lozuri, monete de metal precum, și bani străini. Primește angajament la bursă.**Avansuri** pe hârtii de valoare.Colecțiunea principală a loteriei de clasă priv. reg. ung. Losul de clasă cu **Nr. 12698** vândut prin noi a câștigat **600,000 cor.****Aradi Ipar-és Népbank pénzváltó üzlete.**

— Capital social și fond de rezervă peste 7,000.000 coroane. —

I. N A D E R CUTITAR.**ARAD. (Palatul-Minoriților).**

Indeplinește tot felul de ascuțiri și reparări. ce cad în această bransă. — Are în depozit cele mai fine articole de oțel: bri-ceaguri, foarfeci, briciuri precum și farfurii alese și diverse articole de alpaca soiul renumit Szandrik. Atelier special pentru
:-: reparări. :-:

Stabiliment de ascuțitorie aranjată cu putere electrică.

NEUMANN M.

CROITOR DE BĂRBAȚI.

DESPĂRTĂMÂNT
DEOSEBIT PENTRU
COMANDE DUPĂ
.. MĂSURĂ. ..

Furnisorul curții cesare și regale și al camerei, depozit de haine pentru bărbați, copii și fetițe în
A R A D.

Au sosit cele mai frumoase și
mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbăți și dame
Salamander

cu renume mondial, se capătă în
culoare galbenă și neagră cu 16
coroane 50 fleri exclusiv la mine.

Weinberger János

prăvălie de ghete de rangul I-ii.
Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Comanțele din provincă se
execută încă în aceeași zi.

25 (11)

Tobuze pentru țigarete
de fabrica

Bardou

care sunt mai bune și mai
plăcute, — se capătă la:

Librăria FRĂȚII ROTH

Arad, Andrassy-tér. Vis-à-vis de Monumentul-sfânt.

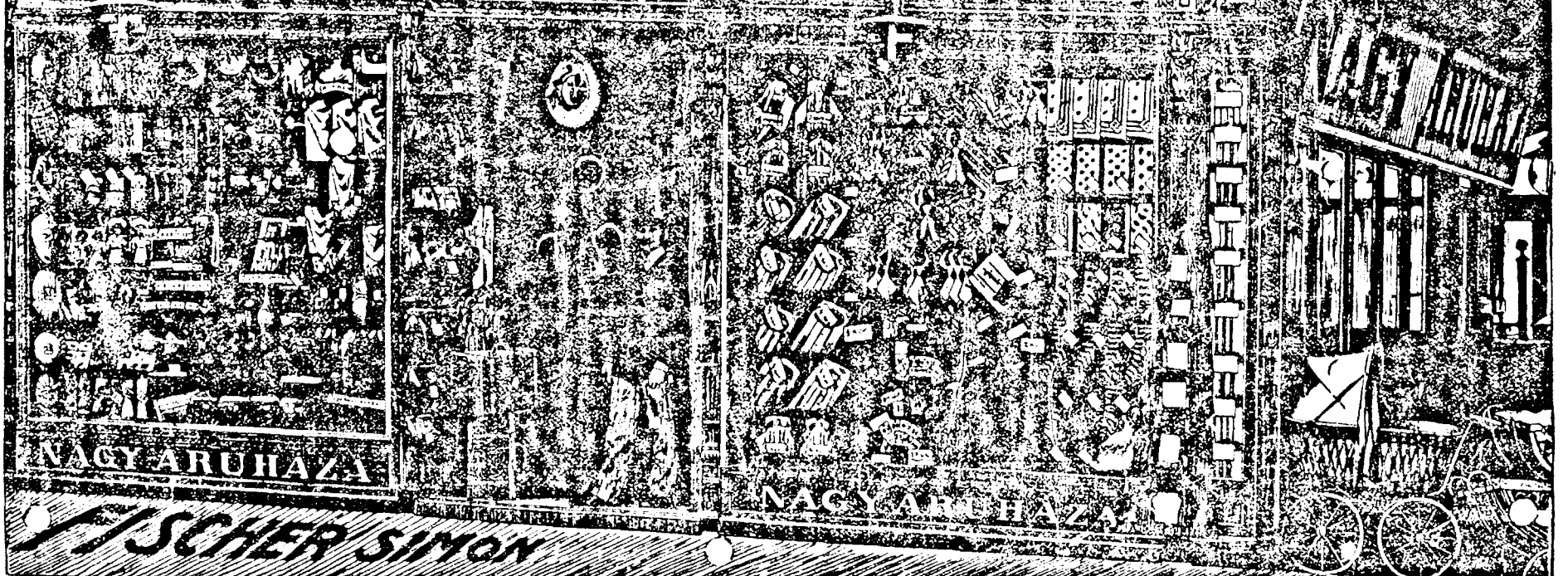
FISCHER SIMON

NAGY ARUHAZ

JATEK ARUK

FISCHER SIMON

DISZMU ARUK

ARAD, Szabadsag-ter 12. Cel mai ieftin izvor de cumpărare din com. Arad.

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA” ARAD.